

MAGYAR LAPOK

X. évfolyam, 188 (2750) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad

A szovjet tengeri-haderő fekete napja

A Dnyepertől nyugatra elterülő egész terület a szövetségesek kezén. Roosevelt és Churchill a világ minden földrészét elosztotta egymás között. Szovjet repülők bombákat dobtak Komáromra

Berlinből jelentik: (MTI) Valamennyi német lap külön címek alatt jelelti a magyar csapatok nagy sikereit a Nikoljev körüli csatákban. Az egyik magyar különítmény sok foglyot ejtett és nagy hadizsákmányt szerzett. A német rádió a harcseeményekről adott napi beszámolójában rámutatott arra, hogy nagy szerep jutott a hőiesen küzdő magyar csapatoknak.

(Vezéri főhadiszállás. NTI) A véderő főparancsnoksága közli:

A Dnyepertől nyugatra elterülő egész területet kezünkre juttatták azok a dél-ukrajnai üldöző hadműveletek, amelyek során a német, román, magyar és olasz kötelékek példás fegyverbarátságban együttműködtek. Megindult a támadás Odessa város és a Dnyeper alsó folyása mentén lévő néhány kisebb hídfő ellen. Az umani csatával kapcsolatban jelentett adatokon kívül kerekben 6000 foglyot ejtettünk és nagymennyiségű hadianyagot zsákmányoltunk. Kezünkbe került egy 35.000 tonnás csatahajó, egy tizezer tonnás hajó, három romboló és egy tengeralattjáró. Zsákmányoltunk egy uszódokkot is. — Odessza ellen intézett támadással 9 nagy csapatszallító hajót tettünk használhatatlanná, valamint megrongáltunk három csatahajót, köztük egy nehézcirkálót. Kíev környékén augusztus 8. óta 17.500 foglyot ejtettünk, 142 páncélos, 123 löveget, egy páncélvonatot és igen sok más hadianyagot zsákmányoltunk. Harcigépeink az Atlanti-óceánon egy erősen biztosított hajókaramánból két ellenséges hajót elsüllyesztettek 20.000 tonnával. Észak-Afrikában német és olasz zuhanóbombázók Tobruk kikötő berendezéseit bombázták. Egy ellenséges hajó súlyosan megrongálódott. Brit gépek a keddre virrado éjjel Nyugat-Németország néhány helyére dobtak bombákat. Katonai vagy hadigazdálkodási kár nem keletkezett. 12 brit gépet lelőttek. Visszavonulásra kényszerítették azt a néhány szovjet gépet, amely Északkelet-Németország felé repült be. (MTI)

Moszkvában a bolgár területen ledobott bombák miatt. A szovjet kormány ebben az esetben is egyszerűen letagadta, hogy a bombázók szovjet gépek voltak.

Irán semleges, de védekezik minden támadás ellen

Zürichből jelentik: (B. T.) A Die Tat jelenti Teheránból, hogy az angol-szovjet jegyzékkel kapcsolatban megelégszenek a Wilhelmstrassen annak megismétlésével, hogy az iráni kormány kijelentete, hogy Iránnak eltöltött szándéka, hogy semlegességét megőrzi és védekezni fog minden támadással szemben. Berlini semleges megfigyelők körében annak a véleménynek adnak kifejezést, hogy a legutóbbi teheráni brit lépésnek sokkal nagyobb a jelentősége, mint eddig gondolták. Német részről elismerik, hogy a helyzettől veszedelmesen kiéleződött. Mindenesetre nehéz megítélni a helyzetet, amik illetékes helyről nem adnak tájékoztatást.

Iránban nem volt összeküvés

Teheránból jelentik: (NTI) Az egyik lap hangoztatja, hogy bizonyos külföldi körök álhíreket terjesztenek. A legutóbb államellenes összeküvést találtak ki. Irán helyzete egészen világos. Csupán az a szándéka, hogy megőrizze semlegességét.

London szerint Anglia és a Szovjet erőszakra is kész Iránnal szemben

Washingtonból jelentik: Hull külügyminiszter a sajtóértekezleten kijelentette, hogy Roosevelt elnök a Churchilllel való találkozás során minden kontinens minden területére vonatkozóan megegyezett. (MTI)

Rómából jelentik: (Stefani) Az angol sajtó heves kirohanása Irán ellen az újabb angol-szovjet jegyzék után, ugylátszik előhangja az Irán ellen tervezett lépésnek. Londonban nagy jelentőséget tulajdonítanak a jegyzéknek és kijelentették, hogy Anglia és a Szovjetunió habozás nélkül kész erőszakot alkalmazni. Az Exchange Telegraph szerint Angliának érdeke fűződik Iránhoz. (MTI)

Csekélyek a honvédség veszteségei

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A honvéd vezérkar főnöke közli: Csapatunk összes vesztesége augusztus 10-ig Halott: 16 tisz, 297 legénységi fő, sebesült 44 tisz, 907 legénységi fő. Eltűnt 2 tisz, 107 legénységi fő. A veszteségek a világháborús veszteségekhez és a vívott harcokhoz viszonyítva, igen csekélyeknek mondhatók. Ugyanis csapataink július 3-tól augusztus 10-ig

600 kilométert tettek meg, közben több heves és közepes csatnapot vívtak.

BULGARIA ERÉLYESEN TILTAKOZOTT A SZOVJETGÉPEK BOMBAMERÉNYLETE MIATT — A SZOVJET TAGADJA A MERÉNYLETET

Berlinből jelentik: Szófiából közlik, hogy a bolgár kormány tiltakozott

Az iráni kormány részleges mozgósítást rendelt el

Ankarából jelenti a MTI: Híre érkezett, hogy az iráni kormány részleges mozgósítást rendelt el.

Berlinből jelentik: (NTI) Német harcigépek a 19-re virrado éjjel eredményesen támadták az angolok hadifontosságú célpontjait, Sunderland kikötőjében, valamint több Közép- és Délkeletangliai repülőtéren. Több robbantást figyeltek meg. A német repülők két brit bombázót lelőttek, az Atlanti óceánon elsüllyesztettek egy 1200 és egy 8000 tonnás hajót. Hétfőn délután német vadász két Spitfire gépet lelőttek.

Brit repülők a Csatorna partvidékén megkíséreltek berepülni. (MTI)

KÖZVETLEN REPÜLŐGÉPSZÁLLÍTÁSRA KÉSZÜL AMERIKA — A KÖZÉPKELETRE

Washingtonból jelentik: (NTI) A Pan American Rirway repülőjáratot rendszeresít az Egyesült Államok és Középkélet között. Az új légiuton szállítják majd az amerikai repülőgépeket a középkéleti angol erők támogatására. (MTI)

Szent István napja a felszabadulás után

Irta: DR PAÁL ÁRPÁD

Első alkalmunk a mostani augusztus 20-ika, mikor a keresztény magyar királyság megalapítójának az ünnepét úgy ülhettük meg, hogy elmúlt fejkünk felől a 22 éves román uralom. Ez a lap ugyan, a maga keresztény és magyar irányához híven, a román uralom alatti időben is évről-évre felgyújtotta az emlékezés buzzóságát Szent István király történelmi és hitvallói nagy egyénisége iránt. Az ő élete és alkotása több volt annál, semhogy kicsinyes nemzeti féltékenységek politikája bizonyos területi határok szerinti korlátozásra szoríthatná az ő tiszteletét. Minthogy a világkereszténység hőse volt ő, ennek a kereszténységnek a nagy területén mindenütt kijár az emléke iránti köteles tisztelet. Mi erre a lelki kötelességre az idegen uralom alatt is hithűséggel hivatkozhattunk, s így erkölcsi jogcímünk az idegen szellemű politikát is meggyőzhette, hogy — ha nemzeti külsőségekkel nem is, de lelki belsejében Szent István királyt annál mélyebben ünnepelhetjük.

Egy évvel ezelőtt, éppen a Szent István napja körüli héten nagyfontosságú tárgyalások folytak Magyarország és Románia bizottságai között az addigi trianoni országhatárok módosításáról. A romániai Dunamente egyik kies városkájában Turnseverinben folytak az egyezkedések Délkelet Európa további békéjének a kérdése forgott szóban, tehát érthető volt, ha a világ minden részéből a sajtó képviselői odagyűlekeztek Turnseverinbe. Az akkori romániai magyar népkisebbségi sajtó részéről a tárgyalás első napjaiban, augusztus 16-án és 17-én még csak a mi kiküldötteink mertek megjelenni. Egy kissé paprikás és ideges volt akkor a román közhangulat a magyarok ellen, s ezért volt aggodalmas, hogy a tiszthelyzetben lévő romániai magyarság sajtója is részt kérjen a turnseverini tárgyalások iránti érdeklődésből.

Magam és Jávor Béla kollégám akkor kipróbáltuk ezt a feszült hangulatot, s meg tudtuk úszni a helyzetet. Utánunk aztán a többi magyar népkisebbségi lap is elküldte tudósítóit Turnseverinbe. Izgatott napokat éltünk ott át, s éppen a Szent István napja előtti augusztus 19-én kipattant a titka a magyar bizottság javaslatainak is. E javaslatok Erdély kettéosztásának az elvét vetették fölszínre, a kettéosztásban magyar részre igényelve a Székelyföldet is. A román bizottság ezzel szemben csak a népesség kicseréléséről kívánt tárgyalni, s úgy merevítette ki a maga álláspontját, hogy az akkori Románia, (tehát egész Erdély) területéről

költöztessék ki a magyarságot, viszont az akkori Magyarország területéről is költöztessék Romániába az általuk 50 ezer főnyinek számított román lakosságot. Ha aztán a kiköltöztetendő magyarságot Magyarország akkori területe nem tudná fölvenni, csak akkor lehetne szó, hogy valami területnagobbodást kapjon Magyarország az akkori Románia nyugati határsávjában.

Igy a román álláspont röviden abban a képletben volt összefoglalható: előbb népesere, aztán beszélhetünk esetleg határmódosításról. Ezzel szemben a magyar álláspont így hangzott: előbb határmódosítás, aztán beszélhetünk a szomszédos béke érdekében népeseréről. A magyar álláspont teljes határozottságú kifejezésre — amint mondtam — augusztus 19-ikén jutott Szent István király napjának előestéjén. Másnap a magyar bizottság dunai hajóján megültek a nemzeti ünnepet, s ez alkalommal a román bizottság vezetői is tisztelgő látogatást tettek a magyar hajón. Talán első alkalom volt, amikor magyar és román együvé jött Szent István királyunk emlékének politikai vonatkozású tiszteletében is. Mi magyarok ott, valahogy fizikai közelségben éreztük akkor a Szent István országszervező hatalmas alakját.

Mennyi történt azóta! Az egyéves emlék mintha századok távolságából intene felénk. A szentistváni tárgyalásokból bécsi döntés lett, abból Erdély kettéosztása, s a két szomszéd-nép békejének mintegy függőben maradása. Viszont ahelyett tényre lett Balkán kitisztítása egy új európai közösség javára, s megindult ennek a közösségnek a keresztény eszmék védelmében való harca a keleteurópai bolsevizmus ellen, s a szélsőnyugati anyagiasság és hedonizmus lebírására. Ebben az együttes küzdelemben középeurópai népek fogtak össze, s a német és római vezetés alatt együtt küzd a rokon finn nép is, de az ellenünk érző román is a magyarral. Mint ahogy egy év előtt a Szent István tiszteletében akaratalanul is részt kellett vennie a román Dunapartnak, úgy most is a Szent István által kialakított középeurópai kereszténység az, melynek védelmére a magyar, német és finn nép mellett szinte végzetserűen oda kellett a román népnek is harcosársul sorakoznia.

Az egy év előtti szentistváni emlék helyett megjelenik az egész szentistváni kor, s a maga kilencszázéves távolságából egészen a mi mostan folyó napjaink közelségébe hajlik bele. Érdekes atminősülés ez az idők érzékelésében, mikor az egy-évelettség ködös távolságba kerül, s az ezerévelettség napjaink közelségében újul meg előttünk. Az örökéletű eszmék örökké megmentő viszatérése ez a népek közé. A felszabadulásunk utáni első Szentistvánapon a népeknek ezt az új felszabadulási ígéretét érezhetjük a világküzdelem levegőjében. Merint szinte fizikai közelségben láthatjuk magunk között Szent István kereszténység-szervező hatalmas alakját.

**Hirdessen
a Magyar Lapokban**

A zsidó birtokok átvételének meggyorsítása nemzeti érdek

Budapestről jelentik: (MTI) Az Új Nemzedék írja: Báró Bánffy Daniel földművelésügyi miniszter kijelentette, hogy a zsidó birtokok átvételének meggyorsítását nemzeti érdeknek tekintti. Az országban valamivel több mint 600 ezer katasztrális hold a zsidó birtok. Ennek több mint kétharmad részét igénybe vette a kormány, körülbelül 400 ezer holdat. Az emberek nagy tömegei jutnak birtokokhoz, vagy haszonbérlethez. A kormány azon van,

hogy a hérbeadás minél hamarabb megtörténjék.

ZUGÉKSZERESZETEK FOGTAK EL A BUDAPESTI SIMPLON KÁVÉHAZ- BAN

Budapestről jelenti a MTI: A Pest írja: A Szent István heti razzia során a József köruton levő Simplon kávéházban két zugékszereszt fogtak el. Mindegyiknél 100 ezer pengő értékű ékszer volt.

Nagykikinda határában tizennégy kommunistát lőttek agyon a csendőrök

Tűzharc volt a csendőrség és a romboló elemek között

Budapest, a MTI jelenti: A Mai Nap írja: Nagybecskerekéről közlik, hogy a Bánságban romboló tevékenység folyik. A német csapatok, valamint a bánsági csendőrök állandóan harcolnak a bandák ellen. Nagyikinda határában egy csendőr-különítmény egy

kommunista bandával találkozott. A tűzharc során 14 kommunistát agyonlőttek, de több csendőr is megsebesült. Az elmenekült kommunisták kézrekerítésére Nagyikindáról fegyveres erőt küldtek.

Egy óra alatt 123 ügyet tárgyalt le a vármegyei kisgyűlés

Nagyvárad. Saját tud. Kedden délelőtt 10 órakor tartotta a megyei kisgyűlés rendes havi ülését dr. Cziffra Kálmán einöklésével. A tárgysorozaton 119 ügy, a póttárgysorozaton pedig négy ügy szerepelt. A tárgysorozati pontok között községi határozatok szerepeltek, amelyeket kisgyűlés az alispáni javaslat értelmében fogadott el.

Segélyezések

Váncsod község a református egyház részére iskola céljaira 1400 pengőt, Furta község a katolikus egyház segélyezésére 470, a reformátusára pedig 900 pengőt, a nagyzomlini katolikus iskola részére 523 pengőt, a református egyház részére pedig 1047 pengőt, Sarkad község román katolikus egyház segélyezésére 600 pengőt, a református egyház részére pedig 4000 pengőt, Kötégyán község a református egyház részére 600 pengő segélyt szavazott meg.

Kölcsönök

Cséffa község 30.000 pengős váltókölcsönt vesz fel a Pesti Magyar Kereskedelmi banktól. Ebből az összegből csendőrlaktanyát és a községi épületeket tartoztatja.

Jóváhagyta a kisgyűlés Zsádány község határozatát, amely szerint a községi ovodat 10 ezer pengő költséggel újjáépítik.

Ugyancsak hozzájárult a kisgyűlés Érmihályfalva 13.000 pengős kölcsön felvételéhez. Ebből az összegből a zölkkeresztes egészségháza céljára telket vásárolnak. Berekbőszörmény község ártézikutat épít 5.000 pengős költséggel. Ugyancsak Berekbőszörmény község határozatot hozott, hogy a kultúrházat négyezer pengő összegben megjavíttatja. A határozathoz a kisgyűlés hozzájárult. Több község szervezési szabályrendeletet készített, miután azok a törvényes követelményeknek megfelelnek, a kisgyűlés elfogadta.

Ugyancsak jóváhagyólag vette tudomásul a kisgyűlés egyes községeknek azon határozatát, amellyel a községi alkalmazottak fizetését rendezte.

Hozzájárult a kisgyűlés az alispán azon előterjesztéséhez, melynek értelmében a főállatorvosi hivatalban kisegítő munkatartókat alkalmaznak. Végül tudomásul vette a kisgyűlés Nagyszalonta határozatát a román uralom alatt elidegenített városi ingatlanok visszaszerzésére.

Az ülésen hozzászólás nem hangzott el, így a 123 pontból álló tárgysorozatot egy óra alatt letárgyalta a kisgyűlés.

Munkaidő-csökkentés Svájcban. Bernből jelentik: (B. T.) Svájcban csökkentik a munkaidőt, a nyersanyag-takarékoskodás végett.

Szigoru állami felügyelet alá kerülnek a köztámogatásban részeseülő társaságok

A 4600—1933. M. E. számú rendelet intézkedik a köztámogatásban részeseülő társaságok állami felügyeletéről. Az állami felügyeletet a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága gyakorolja. Az állami felügyelet intézményének célja a felügyelet alá eső vállalatok hatékonyabb működésének biztosítása. E cél végett a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága részére biztosított az a jogkör, hogy szükség esetén az ilyen társaságok vagyoni helyzetére tekintettel elrendelheti a méltányosság elveinek szem előtt tartásával alkalmazottak elbocsátását, nyugdíjazását, a személyi járandóságok csökkentését, a dologi kiadások apasztását és az igazgatóság tulságosan nagy létszámának leszállítását. Az új alkalmazások, előléptetések és fizetésemelések szintén csak a Közérdekeltségek Felügyelő Hatóságának jóváhagyásával történhetnek.

Az eddigi rendelkezések alapján azonban nem állott módjában a felügyeletet gyakorló szervnek megakadályozni azt, hogy ilyen vállalatok ingyenes juttatásokat adhassanak olyan személyeknek, akik a vállalattal közvetlen szolgálati viszonyban nem állanak. Ennek a visszas állapotnak a rendezése szükséges s ezért a most megjelent 5060—1941. M. E. számú rendelet felhatalmazza a Közérdekeltségek Felügyeleti Hatóságát arra, hogy az ilyen megfelelő ellenérték nélkül juttatott szolgáltatásokat megszüntethesse vagy a méltányosságnak megfelelően csökkenthesse. Természetesen a rendelkezés nem akadályozza meg a jótékonyági vagy más közérdeklő célú szolgáló szokásos juttatások folyósítását.

Leégett a Hangya szovátai raktára

Szovátáról jelentik: A Hangya szövetkezet Szováta községben levő raktára kigyulladt és leégett. Az istállóban bennégett egy ló is. A csendőrség vizsgálatot indított, miután északaza és gyanus körülmények között történt a tüzvész.

A NYUGDIJAS MAGÁNALKALMAZOTTAK RÉGI KIVÁNSÁGA MEGY TELJESEDÉSBE. A Magyar Tudósító jelenti: A Nyugdíjas Magánalkalmazottak Országos Szövetségének választmányi ülésén Nahlik Károly alelnök bejelentette, hogy a belügyminiszter hatáskörébe tartozó nyugdíjas magánalkalmazottak és OTI-MABI járadékosok drágasági pótlékára és járadékemelésére vonatkozó kivánságok részben teljesedésbe mennek és az erre vonatkozó rendelet legközelebb megjelenik. A szövetség sikeresen járt közbe az iparügyi miniszternél is a régi nyugdíjasok drágasági pótléka érdekében és az erre vonatkozó rendelet is kiadás előtt áll. Végül felszólítást intézett a nyugdíjas magánalkalmazottakhoz és az OTI-MABI járadékosokhoz, hogy csatlakozzanak a szövetséghez, amely folytatja munkáját további eredmények elérésére.

Nagy győzelmet aratott a honvédség Nikolajevnél a túlerőben levő vörösökkel szemben

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A honvédezerkar főnöke közli: A nyolcadik hó 8-án kiadott jelentés óta csapataink a Bug keleti partján a szövetséges német csapatokkal együtt 150—200 kilométert törtek előre. A Nicolajev körül vívott harcokban igen eredményesen működtek közre és a túlerőben levő, elszántan védekező ellenségnek különösen gépkocsizó alakulatainak igen súlyos veszteségeket okoztak. Több áttörési kísérletet megghusítottunk. Sok foglyot ejtettünk és tekintélyes mennyiségű hadianyagot zsákmányoltunk.

Berlinből jelenti: (NTI.) A Nikolajev bekerítésével kapcsolatos sikeres harcok során augusztus 16-án egy magyar különítmény 120 bolsevik foglyot ejtett és nagy zsákmányra tett szert. (MTI.)

Berlinből jelenti a Stefani: Nicolajev lakossága hónapok óta tejen, konzerv és száraz főzeléken élt. A kenyérmagvakat hetekkel ezelőtt lefoglalták. (MTI.)

Hatásos éjjeli támadások Moszkva ellen

Vezéri főhadiszállás: (NTI.) A véderő főparancsnoksága közli: Dél-Ukrajnában tovább folytattuk a Dnyeper felé hátráló ellenség üldözését. A hadműveletek a keleti arcvonal többi részén is jelentős eredményeket hoztak. A légierő hatásos éjjeli támadásokat intézett Moszkva, valamint több fontos vasútvonal ellen. A hétfőre virradó éjjel a légiereő köitei kei bombákat dobtak Hullera. A Humber melletti raktárakat találatok érték és azokban valamint

a város hadigazdálkodási berendezéseiben több tűz keletkezett. Más harci gépek a keletkóciai partok mentén megsemmisítettek egy 4.000 tonnás gőzöst és súlyosan megrongáltak egy másik kereskedelmi hajót. A légierő több angol repülőter ellen is intézett éjjeli támadásokat. Brit bombázók a 18-ra virradó éjjel Nyugat- és Észak-Németország néhány helyiségére dobtak bombákat. A támadások katonai szempontból hatást nem értek el. Két támadó gépet lelőttek. (MTI.)

Az odesszai kikötőt bombázták sikeresen a németek

Berlinből jelenti: (NTI.) A német légiereő kötelékei augusztus 18-án Odesza kikötőjét támadták. Két csapat szállítóhajót összesen 16.000 tonnával a legsúlyosabban megrongáltak. Négy cirkáló és egy torpedóhajót ugyancsak súlyosan megrongáltak. A német légi és tengeri erő az utóbbi időben igen sok angol előőrs és aknaszedő hajót süllyesztett el. A tengerügyi hivatal is elismerte, hogy

a 39. számú aknakereső hajó elsüllyedt. (MTI.)
(MTI.) A Dél-Ukrajnában bekerített szovjet erőket a magyar és német csapatok ismét összébb szorították. Az ellenség heves ellentámadásokkal és kitérőekkel kísérletezett. Ezeket visszavertük és a kitért szovjet seregeket bekerítettük. A gépésített seregeink mellett a lovas kötelékek újabb szerepet kaptak. — Több száz foglyot ejtettünk.

Tizezer fogoly, nagy zsákmány a háromnapos nikolajevi harcban

Berlinből jelenti. Mint a Német Távirati Iroda illetékes helyen értesült, egy német gyalogos hadosztály augusztus 17-én a Nicolajev körüli harcokban bekerítette két szovjet hadosztály maradványát. A háromnapos harcok során nagy mennyiségű hadianyagot pusztítottunk el, illetve zsákmányoltunk és több, mint tizezer foglyot ejtettünk. Ezzel két szovjet hadosztályt semmisítettünk meg. (MTI.)

Berlinből jelenti: (NTI.) Egy német harci repülőraj vasárnap sikere-

sen rajtaütött a szabarovsjei szovjet repülőterén. Ez alkalommal elpusztítottak 25 szovjet bombavetőt. Szétromboltak még egy nagy repülőgépszint. Az ott felhalmozott üzemanyag és lőszer megsemmisült. A német raj veszteség nélkül tért vissza támaszpontjára. (MTI.)

Berlinből jelenti: (NTI.) A német légiereő augusztus 18-ra virradólag is folytatta sokoldalú hadműveleteit. A Dnyeperen a német légiereő elsüllyesztett egy szovjet ágyunaszádot és két

kisebb hajót. Egy tizezer tonnás hajó súlyosan megsérült. Egy háromezer tonnás hajón súlyos sérüléseket okoztak a német gépek. (MTI.)

Katolikus papokat hurcoltak el és gyilkoltak le a vörösök a Baltikum-ban

Berlinből jelenti: (Stefani.) Miként a Baltikumban végzett vizsgálat megállapította, a szovjet hatóságok magából Vlnából és egy másik városból 24 katolikus papot hurcoltak el. A papokat később legyilkolták. (MTI.)

Berlinből jelenti: (NTI.) Illetékes német helyen cáfolják a szovjet Tass-iroda azt az állítását, amely szerint Dietl német tábornok a keleti arcvonal északi szakaszának harcái során elesett. Ez nem felel meg a valóságnak. (MTI.)

Szovjet ortvátadás Komárom ellen

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Komáromot hétfőn a reggeli órákban ellenséges légitámadás érte. Egy szovjet repülőgép jelent meg a város felett és tíz bombát dobott le, amelyek nagyrészt Vág-Dunába és lakatlan helyekre estek. A bombázás számba vehető kárt nem okozott. Két ember megsérült. A légoltalmi szervek és a poigári lakosság példás magatartást tanúsított. Illetékes hely szerint, hadban álló ország lévén esetleges légitámadásokkal természetesen számolni kell. Ez a légvédelmi helyzet merlelegésekor mindig számításhoz esett és a komáromi támadás nem okoz semmiféle újabb intézkedéseket. Az ellenséges gép Szlovákia felől közelítette meg a várost. Helsinkiből jelenti a Német TI:

Egyre fokozódnak a harcok Egyiptomban

A Földközi tengeren is élénkség mutatkozik

Rómából jelenti a Stefani: Az olasz főhadiszállás 440. közleménye: Észak-Afrikában német repülőgépek megtámadták Tobruk repülőterét és kikötőberendezéseit. Tüzeket okoztak. Megállapították, hogy egy előző támadás alkalmával eltalált ezer tonnás hajó elsüllyedt. Olasz gépek jelentős eredménnyel bombázták Marsaha Matruh katonai berendezéseit és elsüllyesztettek egy hadihajó által kísért kereskedelmi gőzöst. Brit gé-

pek támadást intéztek Benghazá és egy előretolt repülőter ellen. 1 gépet lelőttünk. Kelet-Afrikában azokat az ellenséges csapatokat, amelyek megkísérelték állásaink megközelítését, szétvertük és az ellenségnek súlyos veszteséget okoztunk. A Földközi-tengeren egy felderítő repülőgépet öt ellenséges gép megtámadta. Repülőgépünk lelőtt egy ellenséges gépet és visszatért támaszpontjára. (MTI.)

Eredménytelen angol légikísérlet Németország felett

Berlinből jelenti a Német TI: A keddre virradó éjjel brit gépek be-repültek Nyugat-Németország felé és bombákat dobtak le. A bombák csekély kárt okoztak. Néhány áldozata van a támadásnak. A Keleti-tenger felől a Birodalom területe felé bere-

pült néhány gép. A léghátrítás el-üzte őket. Egy gépet, amely kísérletet tett, hogy Berlint elérje, a légvédelmi tűzesség visszavonulásra kényszerített. Az eddigi jelentések szerint az éjjel 9 ellenséges gépet lőttek le. (MTI.)

A tűző napon

látástól vakulásig peng a kasza, hogy új termésből legyen kenyere a magyarnak.

A veritékes, kimerítő munkában elcsigázott szervezet ujjászületeik, ha a valódi

DIANA

sósorszesz

frissíti fel és erősíti meg.

Aki a homlokát, tarkóját, a karjait és a lábait bedörzsöli ennek a csodálatos szernek néhány cseppjével, játszva végzi nehéz munkáját és utána üdítő álmra hajítja a fejét. A valódi DIANA sósorszesz mindent kapható!

Jelenlegi árak:

próba	eredeti	közép	nagy
PALACK			
70 l.	1'20 P	3'50 P	6'40 P

Hivatalsan közlik, hogy vasárnap ellenséges gépek nem repültek az ország felé. Ladoga-tó vidékén két szovjet gépet lelőttünk és egy vizirepülőgépet megrongáltunk. A finn légvédelem egy ellenséges gépet lelőtt.

Kerékpárok és gumik

nagy választékban

NEMES ISTVÁN-nál

Nagyvárad, Csáky István utca 28.

A SZENTISTVÁNI BIRODALOM JEGYÉBEN:

Országos energiahálózat tervét készítette el Tassy Gyula elektromérnök

Felbecsülhetetlen gazdasági értéket jelentene az „Északerdélyi Erőműtelep” felállítása

Nagyvárad. Saját tud. A Magyar Lapok vasárnapi száma röviden hírt adott Tassy Gyula elektromérnök villamosítási tervéről, amely terv megvalósítása esetén az egész ország villamosításának ügyét nagy lépésekkel vinné előre.

Hogy ma, a fokozott termelés és ezért a fokozott anyagfelhasználás korában mit jelent a villamosítás, ezt többé-kevésbé mindenki tudja. Egyszerű példával megvilágítható nagy jelentősége:

A dunántúli bányákai centrálé nemcsak a főváros szükségletéről gondoskodik, hanem a Budapest—Hegyeshalom villamosvasút energiaszükségletét is fedezi.

Magyarországnak a bányákai centrálé az egyetlen erőközpontja, amely nagyobb terület villamosítására készült, szemben

Németországgal, Olaszországgal, Svájcjal, vagy akár Belgiummal is,

ahol óriási központok épültek ki az egész ország villannyal való ellátása érdekében.

Tassy Gyula 8 gépelt oldalas terve ismerteti a Csonkaország villamosítási helyzetét, majd kitér a „Mátracentrálé” ügyére. A bányákai centrálé ugyanis már kevések bizonyul és Budapest energiaszükségletének biztosítására szükség van újabb erőközpont felállítására. Tassy Gyula terve felöleli az egész ország villamosítását, bennünket azonban elsősorban az erdélyi vonatkozás érdekel.

Erdély villamosítása

Tassy emlékirata szerint *a 22 éves román uralom teljesen elhanyagolta, sőt mesterségesen visszáfejlesztette Erdély villamosítási ügyét.*

Ez az oka annak, hogy helyi jelentőségű városi telepeken és néhány dél-erdélyi, ezidőszerint idegen uralom alatt maradt távvezeték kivül számottevő távvezeték nincsen.

Erdély energia ellátása tehát egészen új alapokra fektetett egységes rendezést követel annál is inkább, mert a gazdasági súlypont kelet felé tolódott ki.

A terv szerint az „Északerdélyi Erőmű” erőtelepét a Nagyvárad—Zilah közötti vasútvonal Késderzsida nevű állomásától mintegy 1 kilométerre lévő Kraszna folyó közvetlen közelében építenék fel.

Ez a megoldás technikai okokból igen előnyös lenne, a környék magyar lakossága pedig igen nagy számban találna biztos megélhetést.

A terv helyességét igazolja az a körülmény, hogy a Kárpátaljai Villamosági R. T. is foglalkozik egy erőműtelep felállításának gondolatával ezen a vidéken.

Az „Északerdélyi Erőműtelep”

Az „Északerdélyi Erőműtelep” Erdély és Keletmagyarország energiaszükségletének fedezésénél az alapot szolgáltatná. A csústermelés fedezését a jelenleg meglévő kisebb telepeken kívül *a kassármási földgázmedence magyar részén építendő erőtelep vállalná.*

A tervet szerint az erőtelep energiatermelésének nagyobb hányadát az energiaszegény Erdély venné fel.

Az elosztást egy Huszt—Nyíregyháza—Debrecen—Nagyszalonta—Kolozsvár—Beszterce—Ak-nasugatag helyiségeket érintő két pontján táplált (Nagyvárad, Besz-

terce) 110 kilowattos feszültségű körvezeték végzi, amelynek Besztercéről kiinduló leágazása Szászrégen érintésével egészen Csíkszeredáig halad és ellátja energiával a Székelyföldet.

Ez nagyban elősegítené az eddig elhanyagolt vidék iparosodását.

Országos energiahálózat felé...

Az „Északerdélyi Erőmű”-től a terv szerint egy 220 kilowatt feszültségű fővezeték is indulna ki, amely kis kitéréssel, — Nagyváradot is érintve —

Szolnoknál összeköttetést létesítene a Salgóváral, majd áthaladva a Duna-Tisza közén, beköti az „Északerdélyi Erőmű”-vet az Országos Elosztó Állomás gyűjtőhelyével.

E távvezeték megtartja a „Keletmagyarországi Gyűjtősín” jellegét, egyben ellátja az Alföld legelhanyagoltabb részeitől, az öntözésre hatványozott mértékben lehetőséget nyújtó energiával.

a Békés—Solnok—Budapest szakaszon pedig, amelyben a Békés—Arad szakasz járulhat, a közel-

keletre irányuló átmenőforgalom villamosítását teszi lehetővé.

Békésről, mint leágazó állomásról kiinduló leágazás a

Hódmezővásárhely — Szeged — Szabadka — Zombor — Pécs, vagy Hódmezővásárhely — Szeged — Baja — Pécs vonalon haladva összeköttetést létesít a „Mezővidéki Erőműtelep”-vel,

ellátja Dél gazdag, de elhanyagolt vidékét, ugyanakkor energia export lehetőségét nyújt a Bácska felé és egyúttal egyúttal biztonságot is ad a Dunántúli erőtelepei szempontjából. A tervet foglalkozik Erdély még megszállás alatt lévő részének viszsztatérése esetén lehetséges további fejlődéssel is.

Első lépés a megvalósítás felé

Természetes, hogy a nagyszabású tervek igen nagy tetszéssel találkoztak. Szombaton délután dr. Gerda Endre, Szilágymegye alispánja értekezletet hívott össze az ügyben Nagyváradban. Az értekezleten résztvettek Kölcsey István Szatmár és dr. Hlalky Endre Nagyvárad főispánja, Szatmár és Szilágymegye alispánja, báró Braunecker, Ember Géza és Patzkó Elemér országgyűlési képviselők, Csonka László polgármester, Tassy Gyula, Janitzky Pál a szatmári és Karácsony Károly, a nagyvárad.

villamosművek főmérnöke. Másfél óras tanácskozás után elhatározták, hogy két hét múlva folytatják a tárgyalásokat megbeszéléseket a nagyszabású terv megvalósítása ügyében.

Hogy a terv megvalósítása mit jelentene gazdasági szempontból, talán felesleges magyarázni. Olcsóbbá válna a termelés, óriási mértékben csökkenne az anyagelhasználás, hihetetlen fejlődést biztosítana az erdélyi részek iparosodásának.

Mi lesz a terv sorsa? Talán nem bukik el a különböző útvesztőkön. (pl.)

Miért jön a Koronázó főtemplom ének- és zenekara Nagyváradra

Nagyvárad. Saját tud. Nagyvárad nemzeti ünnepének kimagasló eseménye lesz az a nagyszabású egyházzenei hangverseny, amelyet az élvonalban álló egyházi ének- és zenekarok között is első helyen álló koronázó budavári Koronázó főtemplom ének- és zenekara rendez a nagyvárad székelyházban, az országos hírvérgyűlés, Sugár Viktor kormányfőtanácsos, főzeneigazgató vezetésével.

A Koronázó főtemplom ének- és zenekara nagyvárad vendégszereplésének egyébként érdekes előzménye van. Nagyvárad védőszentjének, Szent Lászlónap ünnepét ugyanis a megszállás huszonkét esztendeje alatt minden évben a budavári Koronázó főtemplomban ülték meg s ilyenkor nagy tömegekben zarándokoltak e helyre a Bihar és Nagyvárad Budapestén élő fiai, hogy hódoljanak a nagy király ereklyéje előtt. A huszonkét év Szent László ünnepének zenés nagymiséi hozták tehát közel egymáshoz Szent László városának menekültjeit Nagyboldogasszony budar székelyházával. Nagyváradnak Magyarországhoz való visszatérése után a magyar honvédség bevonulásának első évfordulójának ünnepi alkalmát ragadta meg Nagyvárad keresztény magyar társadalma, hogy a megszállás ideje alatt a rádióon keresztül is csak titokban hallgatott zenés misék szereplőművészeit vendégül meghívja

Szülők figyelmébe!

Intézeti fehérneműk, egyenruha anyagok, kabátok, kötények, harisnyák, legelőnyösebb beszerzési forrása

Czillér Imre

Nagyvárad, Szt. László-tér 2

Telefon: 21-09.

A győzelem jelvénye

Tegnap a vakolókötényes Rooseveltet mutattuk be olvasóinknak, úgy, ahogy az IBUSz fútcái kirakataiban látható. Amilyen nagy örömet okozhatott ez a várad vakolók között — ime, milyen nagy emberek vannak a páholylovagok között! — éppen olyan savanyú ábrázattal nézhettek a kirakataiban levő „Viktoria”-jelvényt. Izléses pirosszínű alapon zöld koszorúban virit messzire láthatóan a győzelmet jelentő és hirdető fehérszínű „V” betű.

Örvendetes látvány egyébként a mind sűrűbben viselt „V” jelvény. Nem azért hívjuk fel erre a figyelmet, mintha a kellettnél nagyobb jelentőséget tulajdonítanánk a jelvényeknek. Olyan sokféle jelvényt viselnek ma az emberek és olyan gyakran cserélik jelvényeiket, hogy egy-egy újabb jelvény már fel sem tűnik. Még a pártjelvények sem hozzák lába az embereket. A horogkeresztet is megszokták már, annyi féle formában jelentkezik. Az újabb jelvény tehát csak annyiban igazán új és annyiban jelent többet, mint a többi jelvények, amennyiben lelki tartalma van és határozott, belső meggyőződésből fakad.

Mind ezt elmondhatjuk a „V” jelvényről.

A „V” betű, a Viktoria — Győzelem szó első betűje ma egész Európát egyesíti a szovjet barbárság veszedelmére és Amerika támadó beavatkozása ellen. Minden ember, a legegyszerűbb is tudja és érzi, hogy a jövőről van szó. A világszerte vágyak megszállottjai, Roosevelt és a hátamögött álló nemzetközi zsidóság már nem is egyes nemzetek, társadalmi osztályok sorsával játszik, hanem egész világrészt akar verbe és könnybe fullasztani, hogy megbosszulja Európa „lázasát” a zsidó uralom ellen. Amilyen közismert és mindenki előtt nyilvánvaló a nemzetközi zsidóság szerepe egyes nemzetek életében és a világpolitikában, amilyen tiszta és világos fogalmak, ismeretek vannak a legegyszerűbb embernek is a zsidók viselt dolgairól, kezdve a kis zsidóság szatocstól az országhatárokat nem ismerő bankárokhig és az őket kiszolgáló nemzsidó kulikig, éppen olyan komoly valóság és meggyőződés hirdető jel a „V” betű, amivel valaki meggyőződését nyíltan megvallja.

A „V” betű tehát öniudatos kiáltást, elszántságot, áldozatos szellemet jelent. Testvéri összejogó jelet, amely mindennél ékesszólóbban hirdeti az egységet, a győzniakarást és a végső győzelembe vetett törhetetlen hitet.

A keresztshadjáratokban a lovagok köpenyére felvarrt kereszt volt az a jel, amely egész Európát összefogta a Szentföld visszahódítására. A mostani keresztshadjárásban a győzelmet hirdető „V” betű köti össze mindazokat, akik táborba szálltak a vörös barbárság és szövetségesei ellen.

Örömmel üdvözljük az IBUSz kirakataiban feltűnt győzelmi jele: és óhajtjuk, hogy minél több helyen találjon utánpótlásra az IBUSz nagyvárad irodájának dicséretreméltó ötlete. (P. I.)

Anglia és a Szovjet döntő lépésre készül Iránnal szemben

Newyorkból jelenti a NTI: Az Associated Press jelenti Londonból, hogy egyre több jel mutat arra, hogy Anglia és a Szovjetunió döntő lépésre szánja el magát Iránnal szemben. Anglia nem helyezkedhet a várakozás álláspontjára. Gyors intézkedésre van szükség. (MTI.)

Londonból jelenti a Reuter: Churchill kedden érkezik vissza Londonba. Számítanak arra, hogy rövidesen beszédet intez a nemzethez, amelyben részletesen beszámol a Roosevelttel való találkozásáról. (MTI.)

Részvesz-e Eden a moszkvai háromhatalmi értekezleten?

Genfből jelenti a Német TI: Az Evening News jelentése szerint lord Beaver táborkor vesz részt Anglia képviselőjeként a moszkvai háromhatalmi értekezleten. Cáfolták azt a hírt, hogy Eden angol külügyminiszter is ellátogat Moszkvába. (MTI.)

ja jelenti, hogy török forrásból származó stockholmi értesülés szerint a teheráni angol-szovjet lépést úgy magyarázzák, hogy a válság kirobbanása közvetlenül a küszöbön áll. A Svészka Dagbladet szerint a török politikai körök azon a véleményen vannak, hogy a szovjet-angol demars utolsó figyelmeztetés Iránnak, amelyet a közvetlen akció fog követni. Ezen a héten a bakui olajforrásért folyó küzdelem új fázisba lép. Mind-egyik fél azon lesz, hogy elsőnek érjen célra.

Zürichből jelenti a Bud. Tud.: A Neue Zürcher Zeitung londoni tudósítója szerint beavatott angol körökben most már biztosra veszik, hogy a moszkvai háromhatalmi értekezleten az angol küldöttség élén Eden külügyminiszter vesz részt. A baseli Nacionaalzeitung stockholmi tudósító-

Roosevelt aláírta a szolgálati idő meghosszabbításáról szóló törvényt

Washingtonból jelenti a NTI: Roosevelt aláírta a szolgálati idő meghosszabbításáról szóló törvényt. (MTI.)

tandó összes levél, légiposta, valamint kábel, rádió és telefon jelentésekre. (MTI.)

A frontharcosok a szovjet megsegítése ellen

Newyorkból jelenti a NTI: Az amerikai frontharcosok országos szervezete a Szovjetunió minden

észak-amerikai megsegítése ellen foglalt állást. (MTI.)

Aki ismeri Japán katonai erejét, tartózkodik Japán fenyegetésétől

Tokió. (NTI.) A japán tengerészet szóvivője rádióbeszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a bekerítési politika mind szellemi, mind gazdasági szempontból támadó jellegű. Az Egyesült Államoknak ügylőszik az a benyomása, hogy Japán már nagy mértékben kimerült. Azonban tévedést követnek el, ha így ítélik meg Japán katonai erejét. Aki ismeri Japán katonai erejét kétsége-

lenül őrizkedik Japán fenyegetésétől. Gazdasági szempontból Japán ma háborúban áll az Egyesült Államokkal. A demokrata államok abban a pillanatban kezdtek meg az ellenségeskedést, midőn lezárták azokat a csatornákat, amelyek át Japán a hiányzó árut szerezték be. A további lépés Japán élet vagy halál kérdése elé állítja. (MTI.)

A pénzügyminiszter a 42-es bizottság előtt ismertette a pénzügyi intézkedéseket

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A 42 tagú országos bizottság Ivády Béla elnöklésével hétfőn délelőtt 11 órakor ülést tartott, amelyen letárgyalták és elfogadták az előterjesztett kormányrendeleteket. A bizottság hozzászólás nélkül elfogadott több kisebb jelentőségű rendeletet, majd a részvénytársaságok, közüzemek, egyes közérdekű testületek működésének elősegítéséről szóló rendelethez többen is hozzászóltak. A pénzügyminiszter a felszólalásokra adott

részletes választ során kitért azokra a rémhírekre is, amelyek a legutóbbi napokban terjedtek el és különböző várható pénzügyi intézkedésekről szóltak. A pénzügyminiszter rámutatott arra, hogy ezek a hírek nem csak alapot nélkülöznek, hanem a mai gazdasági rendszer mellett észszerűtlenek. Eppen ezért nem vezethető vissza másra, mint azoknak a tevékenységére, akik a kormány gazdasági politikájának útjába akadályt akarnak gördíteni és a gazdasági po-

A sport fűrészt
Pár csepp klasszikus "4711", zsebkezdőről belehelve, vagy homlokon és halántékon szétörzsölve, ismét údék vagyunk

No. 4711 Eau de Cologne

Bevezetik a háborús cenzurát Észak-Amerikában

Newyorkból jelenti: (NTI.) Mint az INS Washingtonból jelenti, hogy Roosevelt javaslatát, amely a háborús cenzurát követeli a sajtóban, rádióban és filmiparban, valamint az összes Egyesült Államokba érkező és az Egyesült Államokból kimenő hírekre a szárazföldi és a tengerészeti haderő főparancsnoksága jóváhagyta. A szárazföldi és tengerészeti haderő által kidolgozott javaslat szerint a cenzura csak a katonai titkokra vonatkozik. A cenzura ellen vétőket fogsággal és pénzbírsággal sújtják. Tervezik továbbá a cenzurát az Egyesült Államok és a tengerentúli gyarmatok közt, valamint az Egyesült Államok és a külföld közt lebonyolít-

Az Erdélyi Párt főtitkára Nagyváradon

Nagyvárad. Saját tud. Tegnap Nagyváradra érkezett dr. Páll György, az Erdélyi Párt főtitkára és Soós Lajos a párt nagyváradai főtitkárának kíséretében meglátogatta a körzeti titkárokat, akik ezután egy napos megbeszélést tartottak.

A pártvezetőség kinevezte a Bihar megyei körzeti titkárokat a következő személyekben: Érmihályfalva: Horváth Viktor ref. lelkész. Élesd: Cserepesi István ref. lelkész. Székelyhid: Szunyogh Borna ny. szolgabíró. Központi titkár: Bodács Gyula és a margittai párt titkárává Farkas Imrét nevezték ki.

FELESKÜSZNEK PETAINRA A FRANCIA TISZTVEISELŐK. Párisból jelenti a Német TI: Keddtől kezdve valamennyi francia tisztviselő felesküszik Petain tábornagra. A párisi lapok üdvözlék ezt az intézkedést. (MTI.)

Kicsinybeni eladásainkat ismét megkezdjük. Olcsó árak! Figyelmes kiszolgálás.
Leitner Márton és fiai
Nagyvárad, Hlatky E. utca 5
Telefon: 24-13.

István, aki szent és nagy király

Irtta: POLYÁK ISTVÁN

Ma már nincs magyar ember, aki Szent István királyunkban ne látná meg és ne ismerné el a Gondviselés kiválasztottját, a középkori keresztény királyok példaképét, a nagy államférfit, a nagy embert és nem utolsósorban a nagy szentet. Szent István gazdag egyénisége Európa középkori kultúrájának egy jelentős darabját személyesítette meg és hordozta utólrérhetetlen méltósággal a magyar tájakon. Ami pedig ezt a gazdag egyéniséget a bennrejlő kultúrértékeket még inkább kiemeli és fémjelzi, az az eszmék, a célok, a jövőbelátó és jövőbeépítő nagy elhatározások tudatos hordozása és érvényrejtése volt.

Nincs magyar ember, aki ezeket kétségbevonná, hiszen ezeréves nemzeti életünk világvizonylatban is előkelő épülete az általa lerakott alapokra épült. Szent István nélkül csak rajongók, álmodozók és történelmi realitások nélküli légüres térben handabandázók tudnak magyar multat, jelent és jövőt elképzelni — a maguk módján. Mert ilyenek is vannak. Ezek egyelőre még a századfordulón erősen felburjánzott, szabadkőművesség, hitetlen helykeségben tobzó ősmagyarok, vagy a nemzetközi zsidó szellem konjunktúrájának középiskolások tankönyveiből merítik történelmi látásukat, ítéletüket és ennek megfelelően meggyőződésüket. Vannak, akik számára Szent István királyunk csak „idegeneket nyakunkra hozó, magyar véreit, az ősmagyar hagyományokat pusztító, politikai számításból kereszténykedő” király volt.

Az új magyar történetírás már gyökerében leszámolt ezekkel a kegyelet-sértő, következményeikben pedig igen veszedelmes forrításokkal. Nem is lehet az a feladatunk néhány újsághasábon, hogy szembeszálljunk velük. Szent István királyunk napja azonban jó alkalom arra, hogy gazdag egyéniségének kiemelkedő oldalaira néhány gondolatot rámutassunk.

Géza fejedelem,

Szent István király atya kezdte meg a magyar nemzetnek az európai keresztény közösségbe való bekapcsolását. Az ő megtérését lenet bíráló tárgyává tenni, kezdeményezését lehet tisztán politikai mozgatóókokra visszavinni, ez azonban mit sem változtat a tényen. Keresztény hit hirdetőik jöttek Magyarországra, akik Krisztus igazságát hirdették és kereszténnyé akarták tenni a népet. Ez a szándék számít és ez adja meg a történelmi hátteret Szent István további lépéseire. Géza fejedelem fiát, Vajkót, öt éves korában keresztelték meg és ezután Istvánnak keresztény nevelői voltak. A térítést irányító legfelsőbb tényezők politikai számítása kétségtelen, István kereszténysége azonban szentéletű, később vértanúságot is szerző papok nevelése nyomán vi-

Nagyvárad

thj, város új utcaelnevezéseivel megjelent térkép ára: fekete nyomással 1.60 P színes nyomással 2.—

rágzott ki. Szent István kereszténysége mély, őszinte, meggyőződéssel, cselekedetek erejével hordozott kereszténység volt. Olyan harmonikus elrendezése a nagy ember életértékének, amelyben az egyéni vonások és a kis dolgok legtermékenyebben fonnódnak össze a közösségben viselt szereppel és történelmi lépésekkel.

Uralkodásra

termett és mélyen keresztény egyéniségre épül fel párálan méltósággal hordozott királyi öntudata is. „Szellemben, felfogásában, cselekedeteiben igazi keresztény király volt István. Kegyes, jólelkű és igazságszere-

tő, de egyéniségének éppily jellemző vonásai a középkor nagy keresztény királyainak erős, megingathatatlan akarata s a realitásokkal mindig számoló, hatalmas alkotó és szervezőerő. Nem volt elmélkedésbe merülő komor aszkéta s nem volt imádkozó és síró öreg, amilyennek későbbi jámbor életírói rajzolták. Hitben erős, vallása parancsait követő, egyházát gyámoltó, szigorú erkölcsű középkori uralkodó volt a Nagy Károlyok, Nagy Ottók, Simeonok fajtájából”.

Ezt az egyéniséget, pozitívumokra törekvő szellemet nem elégitette ki a szemlélődésben, elmélkedésben, élet-szentségben és önmegtadadásban ki-merülő vallásosság, de benső meg-

GAZDASÁGI ÉLET

A házadómentesség és tatarozási kedvezmény érvényben van a visszatért részekben is

Kolozsvárról jelentik: A hazatért részek nagyobb városaiiban érezhetőleg egyre nagyobb kereslet nyilatkozik meg a bérlakások iránt. Igaz ugyan, hogy sok lakás maradt üresen mindenfelé, de nem elegendő és ezért a kormány új bérházak építésének előmozdítása útján kíván segíteni a helyzeten. Ez a célkitűzés a visszatért részek gazdasági életében annál megfelelőbb, mert a kulcsipar jellegű építkezések előmozdítása útján teremt újabb munkaalkalmakat a magyar kisipar részére.

Az Erdélyrészi Gazdasági Tanács foglalkozva a lakáskérdéssel kapcsolatos magánbérház-építkezések előmozdításának lehetőségeivel megállapította, hogy a 400—1940. számú pénzügyminiszeri rendelet VII. szakaszának az állami egyenesadókról intézkedő részében a 17-ik §, 16. pontja kiterjeszti a hazatért erdélyrészi területekre is a magyar házadómentességet és tatarozási adókedvezmények valamennyi fajtáját. A rendelet kimondja, hogy Erdélyben is a már engedélyezett ideiglenes házadómentességek az engedélyezett időtartam lejártáig érvényben maradnak. Azokra az újonnan emelt épületekre, amelyeket 1940. évi szeptember hó 13-ik napja után vettek használatba, a tényleges birtokos kérelmére a jelen rendelet életbeléptetése idejében érvényben lévő rendelkezések szerint járó házadómentességet kell engedélyezni.”

Mikor érvényes az adómentesség?

A Tanács közlése szerint a magánbérházak építése és tatarozása szempontjából tehát az Erdélyben is életbe léptetett 200—1927. sz. pénzügyminiszeri rendelet V-ik §-a szerint 15 évi adómentességet nyernek az alábbi építési kategóriák: 1. Az új épületek, ha olyan területen épültek, ahol előbb épület nem volt. 2. A régi épület alapterjedelmét kibővítő új toldalak épületek, amelyeket előbb még felépítve nem volt területre emeltek. 3. A teljesen lebontott

épület helyére újonnan emelt épületeknek a lebontott épület területét meghaladó része. Ha az új épület a lebontott épület térfogatának négyszeresét éri, az adómentesség az egész épületre kiterjed. 4. Olyan lakás céljára szolgáló új épület, amelynek helyén azelőtt nem lakás céljára szolgáló épület állott. 5. Már meglevő épületre újonnan épült emeleti részek. A fenti kategóriákra 15 éven át az idezett rendelet állami adó és rendkívüli pótlék-mentességet biztosít, ideiglenes házadómentesség címén, ha az új építményeket 1940. szeptember hó 13-ik napja után vették használatba.

Ideiglenes adómentesség és tatarozási adókedvezmény.

A kormány ezenkívül 20, 25 és 30 évre szóló „rendkívüli ideiglenes házadómentességet” is engedélyezhet olyan városokban, amelyekben ezt az intézkedést nagyobb területű városrészek indokolták teszik. Erről az 1929. évi XXIX. tc. 6-ik §-a intézkedik.

Az erdélyi részekben ugyancsak életbelépett tatarozási adókedvezmények eddig is kulcsjellegű építőipar munkalehetőségeinek elősegítését eredményezték. A gyakorlatban az állam az idevonatkozó 50.000—1939. számú pénzügyminiszeri rendelet 8 §-a szerint az átalakítási munkák költségének 50 %-át téríti meg olyanformán, hogy az átalakított épület után kivetett házadó, rendkívüli pótlék és a községi pótlék összegéből az átalakítási tatarozási költségek aránylagos részét öt évre elosztva levonásba hozza.

Az Erdélyrészi Gazdasági Tanács megállapítva az új lakásépítések és tatarozások kedvező tökébefektetési lehetőségeit elhatározta, hogy az erdélyi kereskedelmi és iparkamarák útján adatszerezés útján áttekint a hazatérés óta megindult építkezéseket és az adatok birtokában felterjesztést intéz a kormány intézményes ténnyezőihez az erdélyi részek lakáskérdéseinek és magánépítkezési a legkedvezőbb megoldása tárgyában.

Órát szakszerűen javít

Briliánst, törött aranyat, ezüstöt napi áron vesz

OLÁH GYULA

órák-ékszerész

Nagyvárad, gróf Teleki utca 12.

győződéssel és fanatikus lelkesedéssel szegődött a bencések által hárdeztett és gyakorlatban is megvalósított, égi célokra emberi eszközökkel törekvő vallásos irányzat zászlaja alá. Akaraterejét, alkotó és szervező tehetségét egy nagy földi cél szolgálataiba, az „Isten kegyelméből való” keresztény királyság megalapítására szentelte. Végső célként mégis népe túlvilági boldogsága, Krisztus égi birodalma lebegett szeme előtt”. (Hóman. Szekfü: Magyar Történet I. 192.)

Atyjánál,

Géza fejedelemnél a vallás eszköze volt a politikai hatalom kiépítésére. István a politikai hatalmat tartja eszköznek arra, hogy népet az egyházba és ezen keresztül az égi boldogsághoz vezethesse. Ez a tudatosan hordozott keresztény királyság teite népének apostolává. Ebben van szentségének magyarázata is. Az életszentség mindig az élet harmóniáját jelenti, az értékek helyes elrendeződését és érvényesülését a keresztény életszemlélet skáláján. A szelíd, jámbor, kegyes uralkodó erőskezű, határozott, kardforgató király, amikor népe üdvé ügyéért. Szent István trónraléptekor országa szomszédságában véres harcokat vívtak a keresztény népek és fejedelmek Egy számító, politikus, színteg megtért király bizonyára belekeveredett volna ebbe a forgatagba hatalmi célokért és kicsinyes érdekekből megkötött szövetségeket.

A magyarok ifjú király, aki szent volt és nagy király, nem követte példájukat. Teljesen átértékelte és megértette korának magasatos eszméit és azok erejére támaszkodva törő ideálja megvalósítására. Ez az ideál a Boldogságos Szűz különös védelme alatt álló magyar királyság volt.

„Magát és országát — mondja XI. századi életírója — fogadással és odaadással szüntelen könyörgések között ajánlotta Isten örökké szűz anyjának, Máriának oltalmába, kinek a magyaroknál oly kitűnő tisztelete és dicsősége van, hogy mennybemennelének ünnepét nyelvükön nevének hozzáadása nélkül hívják Királynő (nagyasszony) napjának”.

Szent István történelmi nagysága abban található fel, hogy népének ügyét, jövőjét belekapcsolta a X. század végén diadalmasan előretörő egyetemes keresztény gondolatba. Ennek a gondolatnak volt kiváló apostola, ebből a gondolatból táplálkozott a magyar történelem ezeréves európai történelme folyamán. Szent István király szelleme ma is ezt az irányt mutatja.

Az egyetemes keresztény gondolatnak korunkra maradt gyönyörű jelképe az első magyar királynak olasz földről francia pápától német szerzeteshozta szent korona. Aki ebben a szent nemzeti jelképben nem tudja értékelni István királyunk életszentségig emelkedő kereszténységét, túlvilági méreteken mutatkozó királyi méltóságát, századok sorsát meghatározó nagy egyéniségét és mindezen keresztül a magyar nemzet önként adódó európai szerepét, annak meggyőződését nem valóságok színtár alapján nyugvó történelmi ismeretek, hanem rövidlejárható politikai konjunktúrák jelszavai alakítják.

Egy bicodalmi főváros romokban

Tel.: Széll Sándor dr.

Nasáronponként magyarok száza és ezrei keresik fel a visegrádi romokat. A körülötte elterülő temető csendben keresnek pihenést és üdülést egész heti kemény munkájuk után. Lehet, hogy tudatukon kívül vonzza őket ide a dicső magyar múlt. Minden bizonnyal ez a vidék az ország egyik legcsodásabb és legfestőibb része. Fekvése stratégiaiilag ugyanarra a szerepre szánta a Duna északi szakaszán, mint Nándor-Fehérvárt annak déli szakaszán.

A hőfoglaláskor mindjárt nagy szerephez jutott. Eddig nyultak Árpád családi birtokai, melynek középpontja a mai Csepel szigetén volt. A vár neve: Visegrád, bulgár-szláv eredetű, jelentése: magas vár, fellegrvár. A magyarság ezt a nevet, mint sok másat, atvett szláv szolgáitól. Ezen a néven említtetik legelőször 1002-ben a veszprémi püspökség alapító levelében.

Visegrád a legelső és legfontosabb királyi vármegye székhelye, melynek neve eleinte Visegrád megye, majd később Pilis megye. Az ilyen fellegrvár neve más szláv nyelvekben is hasonló. Csehül: Wysok-Hrad, tótul: Visok-Hrad. Ezen hasonlóság téves értelmezése alapján akarták egyes a történelemben járatos és kissé nagybírási mániában szenvedő tót (mai nevükön szlovák) atyafiak országok határát ezen déli nyelvhatárig (?) kiterjeszteni. A vár, a palota és az egykori főváros elpusztulásával neve is kiveszett, bár a nevet hazánk térképén, a várhegy lábánál később telepített község neve fenntartotta. A Visegrád (fellegrvár) név azonban erre a hegyaljai községre meglehetősen logikátlan. Igen helyes az idevonatkozó javaslat, hogy a község neve legyen: Váralja, aminek révén ismét egy szláv földrajzi névvel kevesebb lenne ennek az országnak a térképén.

A visegrádi várnagy az ország legelőkelőbb zászlósurai közé tartozott. Visegrád, illetve Pilis megye és Pest megye élén, melynek székhelye Buda volt, nem állott külön főispán, hanem

eleinte maga a király, később rendszerint valamelyik magasrangú zászlósur intézte a vármegye ügyeit. S mivel a két megyében ez a személy azonos volt, a két megye egyesítése gyakorlatilag nagyon hamar megtörtént. Ebből a szokásból fejlődött ki az a hagyomány, mely szerint Pest-Pilis és Zolt vármegyei főispáni székét mindig a nádor töltötte be.

Szent István

halálával bekövetkezett az idegen befolyás túltengése ellen irányuló nemzeti forradalom sok értéket elpusztított. Az idegenek erőszakosságai elől Oroszországba futott, de a nemzeti felkelés győzelme után hazahívott I. Endre 1036-ban bazilita görög szerzetesek részére kolostort állítottak Visegrádon. Ettől kezdve ismét visszanyerte Visegrád régi fíntosságát. Szent László itt tartotta fogva Salamont, aki önző érdekekből a nemzet akarata ellenére a nyugati császárnak hűbérül ajánlotta az országot. A trónvillongások idején a nemzeti erők középpontja Bihar-Váradon volt. De Szent László birodalmi politikájának nagyszerű eredményei következtében ismét ide a Duna mentére helyeződött át a súlypont és Visegrád ettől kezdve rohamosan növekedett jelentőségében. Különösen, amióta 1310-ben véglegesen a Magyar Szent Korona állandó őrző helye lett. Visegrád ezt a törvényben is biztosított szerepét, mint Koronavár 1526-ig megtartotta. Egyik leghíresebb kormányzója volt Szemeré Kelemen, visegrádi várnagy, koronaőr, később janczai kormányzó, aki a mohácsi sikon esett el.

Visegrád, a középkori Magyar Birodalom egyik leggyönyörűbb helye, három részből állott: a várhegy caucán a fellegrvárból, a királyi palota, mely közvetlen összefüggésben állott a fellegrvárral és a váraljai előkelő város, melyet szintén falak kötöttek össze a fellegrvárral. Leghatalmasabb fénykorát ez a város, a Magyar Szent Korona

városa, V. István árpádházi magyar király unokájának Róbert Károlynak fényes uralkodása alatt érte meg, aki a nápolyi Anjouk ivadéka volt. Európa legelőkelőbb uralkodóit vendégelte meg Caroberto ebben a tündérvárosban és nem egyszer Európa sorsát irányították innét. Itt tartotta fényes tornajátékait, itt volt a menyegzője harmadik feleségével, Jelisabeta hercegnővel, Lokietek Wladislaw leányával. Itt történt az ősz Zách Felicián bosszúja, aki fényes nappai, kivont fegyverrel támadta meg a királyi családot, hogy leányán esett szegycnt megtorolja és aki tettéért egész nemzetsége kiirtásával lakolt. E sötét esemény mindenestre árnyékot vet Caroberto fényes uralkodásának csillogására. Visegrád, a magyar birodalom fővárosa az egyedüli, amelyek már a XIV. században használhatta a piros pecsétviaszt, a középkori előkelőség eme megkülönböztető szimbólumát. (Országos Levéltár D. L. O. 4123). Az ország legelső városa ekkor: Wisegrad.

600 éve

lesz a jövő évben annak, hogy Caroberto fia, a Magyarországon nevelkedett és itt született Nagy Lajos elfoglalta a magyar trónt és fogadalmat tett Szent László birodalmi hagyományainak követésére. Nagy Lajos 1350-ben Buda városába helyezte birodalmának székhelyét. Ettől kezdve a koronaváros hanyatlásnak indult. Nagy Lajosnak és Zsigmondnak azonban mindvégig kedvelt mulatóhelye volt. Nagy Lajos halála előtti évében 1381-ben az ország legnagyobb városai között említették ilyen sorrendben: Buda, Visegrád, Szekesfehervár, Kassa, Trencsén, Zágráb, Nagyszombat, Pozsony és Sopron (Főjér Cs. Dipl. IX. k. 7. r. 623 c). Nemzetünk nagyságának eme szent helye — amint Kazinczy Gábor írja — a nagy Hunyadi Mátyás idejében egy időre ismét visszanyerte régi fényét. Váralját a várhegy oldalán felvonuló kőfal kapcsolta össze a fellegrvárral. A

Fotokópiáját

percek alatt
REVUE FOTO
készíti

Rákóczi-ut 3. Hevman udvar

hegy tövében volt a fényes királyi palota, a Duna partján állottak a főnemesség palotái. Független kertek, halászházak vették a palotát körül. Ez volt az akkori Európának egyik legfényesebb palotája. Castelli püspök és pápai követ IV. Sixtus pápához írt levelében, mint földi paradicsomról emlékezik meg róla (Ex Visegrado paradiso terreilsi die 25 octobris 1483).

Az Anjouk és a Hunyadiak korában a nevezetesebb politikai foglyokat ide zárták, így a szicíliai hercegeket és magát Zsigmond királyt is. Később pedig Podiebrad Viktorint és Vitáz János esztergomi érseket.

A Magyar Koronán kívül itt őrizték Nagy Lajos korában a Lengyel Koronát, Zsigmond korában pedig a Német-Római Szent Birodalmi Koronát is.

A város rengeteg privilégiuma a többi városok féltékenységét keltette fel. Hunyadi Mátyás halála után uralomra került párt saját szűkkeblű önzésének feláldozta a birodalom egykori gyönyörű fővárosát és 1498-ban mar összes privilégiumaitól megfosztották.

Az egykori nagyság, fény és pompa helyén ma a szó legszorosabb értelmében vett gyom és moha húzódik meg. A Hunyadi család közeli rokona Oláh Miklós esztergomi érsek igen plasztikusan írja le a Visegrádot leírását Kazinczy Gábor fordításában adjuk:

A város élén

keletnek áll a mind gyönyörű fekvésével, mind pompás mivoltával kimondhatatlanul királyi lak. paloták és egyéb valóban féjedelmi épületekkel. Egy ízben négy királynak és azok szokásos kíséretének egymaga kényelmes szállást adott, lévén benne háromszázötvennél több terem. Kapuja, a mintegy kétszáz ölnyire folyó Dunára nyílik és a város és kapu közötti tér fákkal van beültetve. A tulsó oldalon, keletre a palotától szőlővel és gyümölcsfákkal kedveskedő kert volt. Belépve a kapun, zöldelő rétvirágokkal elborított tér nyílik el szemünk előtt. Néhány lépésnyire a kaputól kezdődik a lépcsőzet, négyszögű kövekből, hét és nyolc ölnyi széles és mintegy negyven lábnyi magas. Itt a királyi udvar számára tág és magyszerű boltok vagy horospincék fölött szintén négyszögű kövekkel borított négyfelől íveken nyugvó tér (area quadri penstis, terrasse) van beültetve kelő arányokban, tavasszal gyönyörűen illatozó és a szemet gyönyörködtető hársfakkal. Középen vörös márványból barmulatos művészettel faragott szökőkút lövell ki, a muzsák szép szobraival, melynek tetején Cupido alakja márvány tömlőn ülve, préseli a színtoly izletes, mint hideg vizet, mely a közeli hegy forrásaiból csatornán vezetett ide, kellemes morállal hull a csöveken át egy márványvesztébe és abból egy kerekded medencébe. E forrásból ama Corvin Mátyás parancsára, kinek műve mindez építkezés a miről beszélnek, mikor diadalmakat ült, bor patakzott s mint a régi emberek-től hallám, majd piros, majd fehér, a mit fölfebb a hegy tövében mesterségesen bocsátottak a csatornába. E helyt szokott maga a király is sétálni, a szabadban szellőzni, enni, néha a követeket is kihallgatni és nekik választ adni.

A mohácsi gyászos csata után a tö-

Szent István király Áldott Jobbjának diadalútja

Szovjethadsereg a hadifoglyok vallomásainak tükrében

— A haditudósító század közlése —

Nem mulik el nap, hogy az ellenséget üldöző csapataink ne ejtenének foszlót és re szökne át hozzánk néhány vöröskatona. A foglyokat és szökevényeket minden esetben a parancsnokságra kísérik és ott hites tolmács segítségével tüzetesen kihallgatják.

Az egyik seregszereparancsnokságon levő tolmács több mint ezer vörös katonát hallgatott ki eddig, köztük több tisztet. Volt köztük sok ukrán, fehérorosz, nagyorosz, üzbég, turkesztáni, kirgiz és kazakisztán. Soványan, éhesen érkeztek mindegyik, igen gyakran meztelenül, lerongyolódva.

Magam is végighallgattam sokat és vallomásukból hozzávetőleg tiszta képet alkothatni a szovjethadseregről.

Hazugságokkal traktálják a magyar katonákat

Galiciából ruha- és cipőtépő terepen, elmondhatatlan fáradalmak között vonult vissza a vöröshadsereg. A lerongyolódó legénységet azzal biztatták: majd a régi szovjet-orosz határon túl felruhazzák őket. Amikor azután a visszavonulásban már elérkeztek oda, azt mondták nekik: a magyar repülőek széljelhombázták a raktárakat és a felszerelést megsemmisítették.

Élelmet csak minden 2-3 napban osztottak köztük s a vöröskatonák kénytelenek voltak rablásból élni. A védtelen lakosság fosztogatásában különben mindenütt a parancsnokok járnak elől jó példával.

Szelíd tekintetű, szőke ember a legtöbb fogoly. Egyiken sem látszik valami különösebb elszántság, vagy harci kedv. A parancsnokok mindig hátulról irányítják őket és fegyverrel kényszerítik a harcra. Ijesztésül azt mesélik nekik, hogy a magyarok a foglyokat lófarkához, vagy lankhoz kötözik, kiszurják a szemüket. A fenyegetés azonban egyre kevesebbet használ, legalábbis ezt mutatja tömeges szökésük.

A kihallgatás során mindegyiket megkérdezik, vajjon meg volt-e elégedve a rendszerrel.

A szegény, földműves-rabszolgaretegből álló vöröskatonák, akiknek 95 százaléka analfabéta, mintha csak összebeszéltek volna, mind azt ismétlik: -- nem, mert éjjel-nappal dolgoztatták őket polgári foglalkozásukban és még a kenyérré való sem utáltak megkeresni. A legtöbb ezzel magyarázza szökésüket is.

Félnak a magyar repülőktől

Az archelyzeiről semmit sem tudnak. Legutóbb az egyik azzal érkezett, hogy vége a háborúnak. Mikor azután megkérdezték tőle, miből gondolja, azt fe-

lelte:

— Már két nap óta röpködnek felettünk a magyar repülőgépek s nem bombáznak, hanem csak cedulákat.

Repülőinktől egyébként rettegnek. Egy-egy repülőátadásnak úgy szél-

jelszaladnak a kötelékek, hogy a parancsnokok nem tudják őket összeszedni, csak kilométerekkel hátrább. Ugyanígyen hatást kelt közöttük tüzeink tüze is. Az első jólítő becsapódásnál igen sok egységük egyszerűen megszalad.

Nem hisznek a politikai biztosoknak

A politikai megbizottaknak, akik állandóan köztük járnak, már nem hisznek, beszédeikbe beleszólnak és kinevetik őket.

— Állandóan azt halljuk — meséli az egyik fogoly, hogy a vöröshadsereg minden vonalon megsemmisítő csapatát mért az ellenségre. De akkor miért megyünk mindig visszafelé — kérdeztük a politikai megbizottat — s kérdésünkre nem kaptunk választ.

A politikai megbizottak állandóan dicsőítik előttük a rendszert, beszédeik hemzsegnek a hazugságoktól. Először tettel dicsérik a katonák előtt a szovjet technikai felkészültségét, elmondják milyen korszerűen felszerelt gyárakban állítanak elő mindent. Az egyik szónok egy ízben nagyon belemelegedett a szövegekbe, mire az egyik vörös katona megkérdezte:

— Van-e az országban narancs- és citromgyár?

A politikai biztos kapásból adta meg a választ:

— Nem is egy és mindegyik óriási teljesítménnyel dolgozik!

Harsogó kacagás fogadta a népbiztos elszólását — mondják nevetve a foglyok — és a gyűlés ez alkalommal botrányba fulladt.

Több ehhez hasonló esetet mesélnek el a foglyok. Meggyőződéssel erősítetik, hogy végül majd az egész hadsereg megszökik, mert a hadvezetés fe-

jetlenül történik. Az első vonalban csak tisztetek állanak, míg a parancsnokok lehetőleg minél hátrább helyezkednek el.

Került a parancsnokságra kém is, nem egy. Feladatuk az volt, hogy tüzeink tüzeit irányítsák rádióval. Ezek elszánt kommunisták voltak és természetesen elérte őket a kémek ősi sorsa.

Rendkívül nagy arányszámot tesz ki a vöröskatonák között az egészen fiatal évjáratok legénysége. Gyakran szánandó gyerekkarcok kerülnek elének. Ezek első szava, ha fogságba jutnak, hogy enni kérnek.

Abban az országban, ahol százmillió tételben termeltek kenyérmagvat, éheznek a katonák.

Ertelmük a legalacsonyabb fokon áll, de azt látják ők is, hogy valami nincs rendben a vezetés körül s a rendszer nem az, aminek a propaganda igyekszik beállítani.

A frontra tömegesen kikerülő új alakulatok még keményen harcolnak a hazugságok és a rettegés fegyelmének hatása alatt, de a régebben harcoló kötelékek maradványaiban már általános az elkeseredés.

Ez a hadsereg, amelyet elégedetlen, kiábrándult, sőt rutul megcsalt emberek alkotnak, nem soká tarthatja magát olyan fegyverek előtt, amelyekel a hit és az emberségesebb világrend kialakításának szándéka vezet.

„Hiuságok vására“, korszerű főzőtanfolyamok és egyéb szenzációk

Budapestről jelentik: Szeptember 4-én nyílik meg az Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár, de még nem alakult ki a végleges és teljes képe. Az érdeklődés olyan nagy ötleteket, melyeknek nagyrészt meg kell valósítani a rendezőségnek, hogy csaknem óránként hoznak újabb a látogatók sokat tanuljanak ezen a kiállításon. Ma életfontosságú, hogy mindenki megtanulja a korszerű sütés-főzés hasznos tudományát. Ezt napestig tartó ingyenes tanfolyamokon tanulhatják meg az érdeklődők a Vásár legmodernebben berendezett

konyháján. A „Hiuság Vásár“-ának óriási külön pavillont építenek. A közönség itt megismerheti mindazokat az újdonságokat, amelyeket a vegyi, kozmetikai és az élelmiszeripar remekelői tud. Szenzáció lesz az Őszi könyvhét is. A vásár területén rendezik meg. Építenek egy hatalmas dívatrevü színházat is, amelynek színpadán naponként többször is felvonnul majd az egész őszi és téli divat.

A féláru utazásra jogosító igazolványokat már országszerte árusítják és ilyet bárki szerezhet magának.

Élénk munka folyik a Baross Szövetség helybeli fiókjánál

A nagyváradai keresztény női szabók és konfekciósok hétfőn este értekezletet tartottak a Baross Szövetség helységében, melyen elhatározták, hogy beadvánnyal fordulnak a kormányhoz és arra kérik, rendelje el a konfekciós szakmában is az arányszám alkalmazását. Nagyváradon ebben az üzletágban egyetlen egy keresztény konfekciós sincs. Ebben az ügyben a Baross Szövetség 100 fiókjá is egyöntetűen állást foglal és minden remény megvan arra, hogy 20 százalék zsidóval szemben 80 százalékos keresztény foglalja el a megillető helyet.

A Baross Szövetség megkapta a debreceni tankerületi főigazgatóság engedélyét arra, hogy gép- és gyorsíró tanfolyamot rendezhessen. A tanfolyamra való jelentkezések megkezdődtek.

A szeptember 6-iki visszacsatolás ünnepét a Baross Szövetség is méltó keretek között ünnepli meg. Sátorokat állít fel és az árusításból befolyó jövedelmet jótékony célra fordítja. A rendezőbizottság 21-én délután 6 órakor ebben az ügyben fontos értekezletet tart.

Rövidesen elkészül a fűszerzakosztály számára a hatóságilag rögzített árak kalkulációs táblázata, amely áttekinthető módon állapítja meg a kiszámítási alapot. Ezzel a művelettel nemcsak a tagok, hanem a közönség javát szolgálja a Baross Szövetség.

Intézkedés történt aziránt, hogy a piacra tengelyen kerülő fa, miután azt termelők árusítják, termelői árban kerüljön a vásárló birtokába.

Megjelenik a Baross-címtár

Nyolc-tíz nap múlva forgalomba kerül az 1500 Baross Szövetségi tag névsorát tartalmazó címtár, melyet a közönség között ingyen osztanak szét.

Dr Petach Károly társelnök Budapestre való áthelyezése folytán leköszönt, de egyben vállalta, hogy a Baross-érdekeket ezután is képviselni fogja.

Dr Nagy Dezső társelnök

Dr Nagy Dezső pénzügyigazgató társelnöknek a pénzügyminisztérium engedélyezte a tisztség vállalását. A Baross Szövetség elnöksége nagy örömmel vette tudomásul az új társelnök aktív működését és rövidesen az egyesület nevében személyesen fognak tisztelegni az új társelnökkel.

A századik Baross-fiók megalakulása alkalmával a nagyváradai fiók üdvözlő táviratot intézett a Kormányzóhoz, melyre most érkezett meg a kabinetiroda köszönő válasza.

A Baross Szövetség minden erejével azon dolgozik, hogy eleget tegyen annak a közös óhajnak, mely a lisztjegy bevezetését kívánja és ezáltal megszüntesse a lisztrel való üzletkedést.

A Váradi Malom és Ipartelepek Rt.

értesíti vámörlésre jogosított közönségét, hogy a

Villanytelep utca 19 szám alatti malmában

a v a m ő r l é s t m e g k e z d t e

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRA
SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30.
félévre 15, egy óra 2.50 pengő
Egyes szám ára 10 fillér
Vasárnapi szám 16 fillér.

Telefon: 12-27.
Postatakarékpénztári csekkzámlánk
száma: 72.301.
Kéziratokat nem örzünk meg és nem
adunk vissza

MIKOR KELL SÖTÉTITENI?

(MTI) Az elsötétítést augusztus hó
19-én 19 óra 50 perckor kell végre-
hajtani és hajnali 4 óra 45 percig tart

Lapunk legközelebbi száma Szent
István nap után, csütörtökön, a ren-
des időben jelenik meg.

**SZENT ISTVÁN ÜNNEPE ASZÉ-
KESEGYHÁZBAN.** Szent István
napján a Székesszegyházban 10 órakor
lesz az ünnepélyes főpapi szentmise,
amelyet Fiedler István püspök celeb-
rál fényes papi segédlettel. Az ünne-
pi szentbeszédet Molnár János kano-
nok mondja. Az ünnepi istentiszte-
letre meghívást nyertek a város ka-
tonai és polgári hatóságok képviselői.

Dr KÜZÉPESSY LÁSZLÓ főorvos
szabadságáról hazaérkezett és rende-
léseit újból megkezdte.

**A HITLER JUGEND HELYETTES
VEZETŐJE TISZTELGŐ LÁTOGA-
TÁSAI BUDAPESTEN.** Budapestről
jelenti a MTL: A m. kir. honvédelmi
miniszter vendégként Budapesten
időző M ö k e l Helmut a Hitlerju-
gend helyettes vezetője és kísérete
tisztelgő látogatást tett a miniszter-
elnöknél, Werth Henrik vezérezer-
des honvéd vezérkari főnöknél,
Barthly Károly vezérezerdes hon-
védelmi miniszternél és a vallás és
közoktatásügyi miniszternél.

Erdélyi tanítók magyar nyelvtanfolyamon komáromi tanítócsaládoknál.
Komáromból jelenti: (MTI) Komárom
vármegye falvaiban a tanító családoknál
15 idegen nyelvű erdélyi tanítót
helyeztek el nyaralni. A vármegye
azért tette lehetővé a fiatal erdélyi ta-
nítók nyaralását, hogy azok a magyar
nyelvet elsajátítsák.

**KEDDEN JELENIK MEG A HAD-
FELSZERELÉSI ADÓRÓL SZÓLÓ
KORMÁNYRENDELET.** Budapest-
ről jelenti: (MTI) A hadfelszerelési
adóról szóló kormányrendelet a ked-
di hivatalos lapban jelent meg.

Nagyváradról szerdán hajnalban
indul az utolsó Szent István-napi
vonat. Az „IBUSZ” értesíti az utazó
közönséget, hogy a „Szent István”
hétre az utolsó vonat Nagyváradról
augusztus 20-án hajnalban 2.40-kor
indul és Budapestre reggel 9.40-kor
érkezik.

Vitéz Somogyvári Gyula művei:

Virágzik a mandula kötve	6—P
Ne sárgulj, fűzfa!	8'50 P
Es Mihály harcolt	8—P
Mégis élünk	7—P
„ füzve,	5—P

Kaphatók könyvosztályunkban.

„Bafisa” csempekályhák Nagyvárad,
Szilágyi Dezső-u. 3. Telefon 17-76. 40-50 % fűtőanyag
megtakarítás. 1-2 év alatt önmagát fizeti vissza.
Szerelés - Atrakas - javítás Hardtmuth rendszer!

ORVOSI HIR. Dr Simkó György
sebész-főorvos szabadságáról hazaér-
kezett. Rendel Deák Ferenc-u. 2.,
9-10. és 4-5. Az Irgalmas kórház-
ban 11-12.

**HOVA NEM LEHET TÁBORI
POSTACSOMAGOT KÜLDENI?**
Budapestről jelenti: (MTI) A posta
vezérigazgatóság közli hogy a 40,
41, 42, 43, 44. számú tábori posták
címeire a további intézkedésig posta-
csomagot küldeni nem lehet.

**MEGSZÜNTETIK A KÖRUTAZÁ-
SI JEGYEKET.** Budapestről jelenti:
Az államvasutak igazgatósága rende-
letet adott ki, amellyel az év augusz-
tus 19-ével megszüntetik a belföl-
dön kiadásra kerülő körutazási jegye-
ket.

**Pár nappal elhalasztották a külföld-
re utazó munkások indulási idejét.**
Nagyvárad. Saját tud. Mint a munka-
közvetítő hivatalban értesülünk, a kül-
földre induló munkavállalók elutazá-
sa pár nappal elhúzódik, miután a
szükséges iratok, illetve utlevelek
olyan nagy számmal készülnek, hogy
azoknak kiállítását technikai akadályok
hátráltatják. Eszerint az utazás min-
den valószínűség szerint augusztus 21
helyett augusztus 25-én fog megtör-
ténni.

**A SZÉNHIÁNY MIATT TÖBB AN-
GOL VONATJÁRATOT BESZÜN-
TETNEK.** Genfből jelenti: (NI)
A Daily Telegraph egyik jelentése
szerint az eljövendő télen több an-
goli gyors- és személyjáratot beszü-
ntettek a szénhiány miatt. (MTI)

**SZÁNDÉKOS EMBERÜLÉSSEL
VÁDOLJA AZ ÜGYESZSEG VÁGÓ
PÁLT.** Budapestről jelenti a MOT:
A budapesti kir. ügyészség a kir. tör-
vényesszékhöz vádiratot terjesztett elő
Vágó Pál volt országgyűlési képviselő
ellen szándékos emberölésért. Vá-
gó tudvalevőleg leánya kérését törös
botjával leszurta.

**BÉRLETI HIRDETMÉNY A RI-
MANÓCZY SZÁLLODÁRA FÜRDŐ-
RE ÉS A KÁVÉHÁZRA.** Nagyvárad
thj. város polgármestere, illetve a
városgazdasági ügyosztály 33680—
1941. szám alatt a következő hirdet-
ményt adta ki: Bérbeadom a Nagy-
várad thj. város felügyelete alatt álló
id. Rimanóczy Kálmán alapítvány
tulajdonát képező, Nagyváradon az
Ezredévi-empléttér 2. szám alatt fekvő
szálloda, gőzfürdő, étterem és
kávéház helyiséget, a szálloda és
fürdő berendezéssel folyó évi no-
vember hó 1-től kezdődő 10 évi idő-
tartamra. Ajánlatok az egész bérle-
ményre, vagy külön csak a szálloda
és gőzfürdő és külön az étterem és
kávéház bérletére tehető. Részletes
bérleti feltételek Nagyvárad város
gazdasági ügyosztályánál megtekin-
thetők. A bérletre vonatkozó ajánla-
tok folyó évi szeptember hó 20. nap-
jának d. e. 10 órájáig Nagyvárad vá-
ros gazdasági ügyosztályánál nyujtan-
dók be. A beérkezett ajánlatok ugyan-
azon napon 11 órakor lesznek fel-
bontva. Fenntartom a jogot hogy a
beérkezett ajánlatok közül az aján-
lati összegre tekintet nélkül szaba-
don választhatók. Nagyvárad, 1941.
augusztus hó 18. Dr Gyapay László
s. k. h. polgármester.

Szent István nap alkalmából felfüggesztették a hustalan napi korlátozásokat

Budaestről jelenti: (MTI) A köz-
elátásügyi miniszter a Szent István-
nap alkalmával 19-re és 20-ára vo-
natkozólag felfüggesztette a hustalan
napi korlátozásokat. Így tehát min-
denfajta hust lehet kapni.

Nagy tűz tört ki a newyorki East Riveren Robbanások a kikötőben hor- gonyzó egyiptomi angolhajókon

Newyorkból jelenti a Német TL:
Az East River rakpartján hatalmas
tűzvész dühög, amelyet sok robba-
nás kísér. A robbanások megreszket-
tették az egész Alsó-Manhattant. Ezen
a rakparton az angliai és egyiptomi
rendeltetésű árut szállító angol hajók
rakodtak. (MTI.)

Newyorkból jelenti a Német TL:
Az East River rakparton keletkezett
tűzvésznek eddig öt halott és 60 sebe-
sült áldozata van. Ez a szám növe-
kedni fog, mert a kikötőben lévő ha-
jók legénysége közül igen sokan el-
tüntek. A tűzvész következtében
több száz tonna benzint és nagymeny-
nyiségű hadianyag pusztult el. (MTI)

Munkatáborokban helyezik el a norvégiai zsidókat

Oslóból jelenti: Norvégiában a zsi-
dók nagyrészt az ország északi részé-
ben berendezett táborokban helyezik
el, ahol a norvég nemzeti szocialisták
vezetése mellett mezőgazdasági és
egyéb munkákat végeznek.

**KIADÓ LAKÁSOK A VÁROSI
BÉRHÁZAKBAN.** Nagyvárad város
polgármestere, illetve a városgazda-
sági ügyosztály 33683—1941. szám
alatt a következő hirdetményt adta
ki: Nagyvárad város tulajdonát ké-
pező Rákóczi-út 2, Rákóczi-út 12,
Rimanóczy-utca 1 és Gróf Csáky Ist-
ván-utca 12 szám alatt fekvő épüle-
tekben a bérleti szerződések meg-
szüntetésére folytán megüresedő laká-
sok és üzlethelyiségek folyó évi no-
vember hó 1-től bérbe adatnak. Bér-
leti ajánlatok folyó évi szeptember
hó 1-én déli 12 óráig a városgazda-
sági ügyosztályánál nyujtandók be,
ahol a bérletre vonatkozó felvilágo-
sítások a hivatalos órák alatt meg-
adatnak. Nagyvárad, 1941. augusztus
hó 18. Dr Gyapay László s. k. h.
polgármester.

Okvetlenül szerezze meg könyvtára
számára a napjainkban élt cir-
kusztovarnóból missziós apácává
lett

Beáta nővér életrajzát.

Mozifilmnél érdekesebb esemény-
nalmazt tar olvasója elé ez a bá-
mulatos életrajz. Hősies bátorságá-
val mindenki csodálkozást,
apostoli lelkületével pedig az ol-
vasóban lelki nekilendülést vált ki

Ára 3.40 Pengő

SZINHÁZ

Mezey Mária és a Vigszínház együttese Nagyváradon

Az ország egyik legkiválóbb szí-
nészője, Mezey Mária jön Nagyvá-
radra a Vigszínház együttesével,
hogy igazi „vigszínházi” előadást va-
rársoljon színházba. Az együttesben
nem kisebb nevek, mint Rátkay Már-
ton, Kőmives Sándor, vitéz Benkő
Gyula és Balassa János szerepelnek
és még két kiváló vigszínházi tag.

Az est műsora a vendéjáték meg-
lepetése lesz. Színrekerülnek Har-
sányi Zsolt egyfelvonásos énekes vig-
játéka az „Aranytárca”. Egyed Zoltán
egyfelvonásos bohózata a „Kasai
csacsi”, továbbá magánszámok, sza-
valatok és páros jelenetek. Mindkét
egyfelvonásosnak Nagyváradon lesz
a bemutató előadása, amelyen a szer-
zők is részt vesznek, hogy emeljék
az est ünnepi fényét és nívóját.

A Vigszínház együttesének vendég-
játéka szombaton este fél 9, vasár-
nap délután 5 és vasárnap este fél 9
órai kezdettel lesz a Református Kul-
turpalota dísztermében. 1, 2, 2.50,
3.50 és 4 pengős helyárak mellett.

Jegyek elővételben a Szigligeti
Színház elővételi pénztáránál szer-
dától kezdődőleg naponta délelőtt
10—11-ig és délután 5—8-ig váltha-
tók.

Az eddig megnyilvánuló érdeklő-
désre való tekintettel jegyekről aján-
latos minél előbb gondoskodni.

MOZGÓSZINHÁZ

Ünnepi bemutató a Belvárosi Moziban

Az első magyar Szent István nap-
jának méltó megünnepléséhez a „Bel-
városi Mozgó” is hozzájárul azzal,
hogy áldozatok árán sikerült, még a
szezon megelőzve, Budapesttel egy-
időben műsorára tűzni a legújabb és
legjobban sikerült, aktuális katoná-
vigjátékot, a „Csákó és Kalap”-ot.
Ezt a szenzációsnak ígérkező, izig-
vérig magyar és amellet teljesen új-
szerű vigjátékot úgy a budapesti
szakkörök mint a kritika a legnagyobb
elismeréssel fogadták. Meg vagyunk
győződve, hogy az izléséről közis-
mert váradi közönség szintén szer-
tettel fogadja a magyar filmgyártás
legújabb remekművét.

A sikeréről biztosít a magyar film-
művészet élgárdájának legjava: Simor
Erzsi, Kiss Manyi, Vaszary Piri, Csor-
tos Gyula, Bilicsy Tivadar, Latabár,
Pethes és a művészi kíséítő együt-
tes.

Belvárosi mozgóban
Szerdán diszbemutató, Pesttel egyidőben
Csákó és kalap
Kedden utoljára:
Kár volt hazudni

Telf. 13-51. Korona Filmszínház Kossuth u. 1
Tökéletes férfi
Orbok Attila ragyogó zenés vigjátéka.
Simor E., Jávor P., Dán E., Maklár, 2 Petes,
Bilicsi, stb.
Pótkép, legújabb hirodó.
Előadások: 1/46, 1/48 és 1/410 órákor

Apolló filmszínházban
Csak ma és holnap!
Muráti Lili, Jávor Pál és Kabos Gyula
bűbájos vigjátéka
Csunya lány

Segítséget inkább a gunyaladás helyett

A Gyógyszerész Szemle augusztus 2-iki számában dr. Szász Tihamér cikksorozatát indít be „Barangolás Erdélyországban” címmel. A sorozat első riportja Silárszky István váradszöllői gyógyszeráráról ad meglepően rosszul, csufondáros és egyes részleteiben élénk képzelőerőről tanuskodó helyzetjelentést. A terjedelmes riport egy szerény, munkás és küzdő ember patikaberendezését ócsárolja, aki a kisebbségi sors néhez megpróbáltatásai között sok évi állatalanság és nélkülözés után mérés és komoly elhatározással arra mert vetemedni, hogy patikáját megszerezzen magának, önállósítsa magát és megkísérelje elvonni egy-két jalu receptjét Nagyvárad fényes zsidó gyógyszerárától.

Arra nem tellett Silárszky István, hogy olyan ragyogó patikát rendezzen be, mint amilyenekről a nagyváradi izraeliták uralkodnak a piacon, s ezért természetesen hogy némi kívánnivalót a kis váradszöllői patika. De bármennyire igyekeznek is a Gyógyszerész Szemle cikklírója úgy tüntetni fel a dolgot, hogy tisztán szakmai és közegészségügyi szempontok vezérlik őt, amikor a váradszöllői szerény gyógyszerár helyiségét, táraaszatát, stancedényeit, laboratóriumát, állványait s más felszerelési tárgyait kifogásolja, — a rosszmájú írásból minduntalan kiütözik, hogy a gyógyszerészek gazdasági és kulturális hetilapja a nagyváradi zsidó konkurrencia sugalmazására igyekezett lejárni és létalapjában megintatni Váradszöllős küzdelmesen élő keresztény magyar gyógyszerészt.

Sokkal helyénvalóbb lett volna, ha nyilván a liberális vizeken evező gyógyszerész lapszerkesztő azt vette volna észre Szent László városában, hogy az itt működő húsz gyógyszerár közül 13 zsidó és csak 7 keresztény s e szomorú tény megállapításával kapcsolatban intézkedéseket sürgetett volna a zsidó gyógyszerárak keresztény kezekbe való juttatására és a támogatásra szoruló keresztény magyarok hathatós erkölcsi és anyagi megsegítésére. Ehelyett dr. Szász Tihamér kimegy Váradszöllősre — nem sajnál 8 pengőt adni a sofförnek, aki odaszállítja. — hogy megnézze Silárszky István patika-unikumát, ezt a rendkívüli „csodabogarat”.

Feltűnő, hogy mindjárt szemetszúrt neki a kereszt, amely a váradszöllői patika kis táraasztalán ékeskedik. Hogy került ide ez a kereszt? — vallatta kartársát a gyógyszerész-lapszerkesztő s valóban szokatlan a válasz, amit Silárszky István erre a kérdésre — gyanúlanul és közvetlenül — adott. A kis jalusí patika táraasztala oltár volt valamikor. Ajándékba kapta a váradszöllői gyógyszerész a premontréiektől, mikor teljesen vagyontalanul hozzáfogott, hogy patikáját berendezze és minden esz-

közt megragadott, hogy a legszükségesebb kellékeket előteremtse. Az egyszerű faalkotmányt megfelelően átalakította, lefestette, de az arany keresztet nem tüntette el. Mit árthat a kereszt egy jalusí patikában? — gondolta bizonyára. Nem is akadtak meg rajta éveken át sem a gyógyszerár vásárlói sem más illetékes vagy illetéktelen tényezők. De a nagyváradi izraelita konkurrencia felbujtására Váradszöllősre kiutazott dr. Szász Tihamér megütöközt a keresztet és olcsó élcelődésre használta fel cikkében a táraasztal multját, amire a rajta csillogó arany kereszt utal.

Szerény és igénytelen bizony ez a váradszöllői gyógyszerár. De tiszta, rendes, bizalmakeltő. A tulajdonosa pedig jó szakember, aki bizonyára ragyogó gyógyszerárt nyithatott volna, ha stróman szerepre vállalkozik. De fejébe vette, hogy a maga erejéből is megáll a talpán. S ez, úgy látszik, megbocsáthatatlan.

A cikklíró, miután alaposan kifigurázta a váradszöllői patikus vállalkozását és riktó túlzásokkal ecseteli a takaros kis gyógyszerár berendezésének apró kezdetlegességeit, felveti a kérdést: „Van-e ilyen körülmények között létjogosultsága egy ilyen gyógyszerárnak a fennmaradásra?” S hogy miért szükséges ezt az egzisztenciába vágó kérdést felvetni, arra magyarázatot ad a cikk befejező része, amelyből mindennél jobban ki-látszik a lólab.

„Silárszky kolléga elkövette azt a hibát, — mondhatja a cikklíró egy váradí gyógyszerésszel, aki kétséghívül egyike felbujtóinak, — elkövette azt a hibát, hogy nem Váradszöllős sűrű-

ben lakott részben állította fel patikáját, ahol ez közegészségügyi és patikai szempontból is indokolt lett volna, hanem a falu azon legtávolabbi csücskére vitte ki, amely Váraddal határos. Bizonyára úgy gondolkozott, hogy a városi forgalom egy része Váradszöllősre fog terelődni...”

Itt van tehát a bibi. Silárszky István ott nyitotta meg patikáját, ahol minden váradszöllői embernek el kell haladnia, ha a városba megy, sőt néhány szomszédos falu népe itt tért át az országútra Nagyvárad felé vezető útjában. Ez fáj a Gillány-úti, piactéri és más, a piachoz közel lévő patikák tulajdonosainak, akik majdnem kivétel nélkül zsidók. Ezért kellett a Gyógyszerész Szemle kiküldött munkatársát a derek és szerényigényű váradszöllői patikusra ráuszítani és olyan cikket íratni vele, ami már a hitelrontás tényálladékát is ki-meríti.

Ha a Gyógyszerész Szemle cikklíróját bár csak egy szemernyi mértékben fűtötték volna kollégális érzések, akkor mindenesetre rámutatott volna azokra a nehézségekre, amelyekkel a váradszöllői gyógyszerésznek meg kell küzdenie, esetleg felsorolta volna azokat a hiányosságokat, amelyek a várad-kültelki szerény patikában tényleg mutatkoznak, de nem igyekezett volna cikkében a tulajdonosi állapot feladására és öreg fővel való segédeskedésre bírni Silárszky Istvánt, hanem rámutatott volna arra, hogy ime egy eset, amelyben közegészségügyi és keresztény magvar szempontból egyaránt indokoltnak látszik az önállósítási alap-igénybevétele.

A Berettyó társulat első közgyűlése a visszatért Nagyváradon

A Berettyó vízszabályozó és ármentesítő társulat központi hivatala teljes személyzetével, még május hó közepén visszatért Debrecenből ősi székhelyére, Nagyváradra. Amint értesültünk — a társulat elnöke dr. gróf Bethlen Pál, folyó hó 21-ére tűzte ki a közgyűlést.

Ez lesz a társulat első közgyűlése 22 évi számkivétel után Nagyváradon.

A Berettyó-társulat egyike az ország legnagyobb víztársulatainak. Közgazdasági jelentősége országos vonatkozásban is igen figyelemreméltó. Árterülete Bihar vármegye síkvidékének egy tekintélyes részén kívül Békés, Jász-nagykun-szolnok és Hajdu vármegyék csatlakozó részét is felöleli.

Az alföld síkvidékén az árvizek pusztításai ellen, az élet és vagyon

biztosításán kívül legfőbb feladata a mezőgazdasági művelés vízkár elhárító védelme.

A múlt évi és az idei kétségbeejtő csapadékos időjárás következményei képpen a Berettyó folyó árterületén — amint tudjuk — csak a legnagyobb erőfeszítéssel sikerült a belvizekkel elárasztott szántó területeket mentesíteni. Ezt a sikert a kitűnően megszervezett társulat meglévő és a szokatlan belvízáradások során soronkívül szakzerűen pótoló vízberendezéseivel, hatalmas vízemelő műveivel és számtalan üzembelhelyezett modern szivattyúival lehetett csak nagy küzdelem árán kivívni.

Melegen üdvözljük a visszatért ármentesítő társulatot és Isten áldását kérjük további fontos közhasznú munkálkodására.

Váratlanul elhunyt Sipos Tibor rendőrfőtanácsos

Nagyvárad. Saját tud. Súlyos gyász érte a nagyváradi rendőrséget és egyben a város tisztviselőkarát és lakosságát. Sipos Tibor rendőrfőtanácsos, a rendőrkapitányság helyettes vezetője, a kihágási ügyosztály vezetője, tegnap, hétfőn délután 5 órakor a köz-kórházban váratlanul elhunyt.

A megboldogult rendőrfőtanácsos a múlt év szeptember 6-án a visszacsatolás örömnapiján érkezett Szegedről városunkba és azóta töltötte be tontos és felelősségteljes állását a rendőrség vezetésében. Rövid itt-tartózkodása alatt úgy ismertük meg, mint a nagyhírű magyar rendőrségnek egyik legkiválóbb tagját, aki mindig szem előtt tartotta hivatalos feladatát és a közönség érdekeit. Határozott egyénisége a legkisebb ügyben is érvényesült s csak a legnagyobb elismerés hangján emlékezhetünk meg róla. Szerették és becsülték barátai is, akik kiváló munkatársat veszítettek el személyében.

Az 59 éves rendőrfőtiszt tíz nap óta volt betegszabadságon s a kórházban gyomorbántalmai miatt kezelték, ahol Vay László rendőrtisztviselő karjai között költözött el az élők sorából.

Temetése 20-án, csütörtökön délután 5 órakor lesz a Rulikovszky temető halottasházából.

Mi újság a piacon?

Nagyvárad. Saját tud. A hétfői hetipiacon főként zöldségfélében volt a szokottnál nagyobb felhozatal, egyébként a nyári munkaidő otthon tartotta az eladókat. A piaci árak a reggeli órákban tartották magukat változatlanul a múlt heti árhozhoz, mint hogy azonban a vásárló közönség redukálta igényét, délfele meglepetészerűen esni kezdtek az árak, különösen a paradicsom és zöldség árjai, melyben nagy felhozatal mellett eddig is nagy kínálat mutatkozott. A paradicsom 40—60 filléres kilónkénti ára hirtelen 20—25 filléres esett, hasonlóan a zöldség 10—12 filléresre.

Nagy kínálat volt a tejpiacon is, vaj azonban érthetetlen okokból nem akar megjelenni a piacon.

A baromfiarai változatlanok. Hasonlóan nem akar esni a gyümölcs ára sem olyan jelentékenyen, mint ahogy ezt várni lehet. Ennek nagyrésztben a gyümölcskereskedők az okai, akik még mindig nagy árakat fizetnek a termelőknek. Vásárlásikat nem annyira a piacon eszközlik, hanem lakásaikon keresik fel az eladókat. Szilva 70—80 filléres árban, alma 1 pengő körül és hasonlóan a többi gyümölcsök még mindig aránytalanul magasak, tekintve, hogy elég jó közepes termés van ezekben a terményekben.

A százéves Pesti Magyar Kereskedelmi Bank alapítása

1830 elején harmadik kiadásban járt kézzől-kézre az országban gróf Széchenyi István, a legnagyobb magyar műve: a „Hitel”, melynek mondatai kérelmetlenül ostromozták a hibákat és élesen bevilágították a sötétségbe, mely az ország gazdasági életét fátyolozta. Hitel nélkül nincs felemelkedés, nincs boldogulás. Hitel nélkül a magyar föld terményei nem értékesíthetők illő áron, nincsen egészséges kereskedelem, az iparosodás nem indulhat meg. Az országban még nem volt pénzintézet, mely kölcsönt folyósított volna az érdemes rászorulóknak. A monarchia egyetlen bankja, a Szabadalmazott Osztrák Nemzeti Bank, nem gondolt Pestre, a magyar fővárosra, mely már az akkori magyar élet gazdasági vérkeringésének is központja volt. A hiteltelenség uzsorásokra volt utalva, méregdrágán kellett megfizetniük a kölcsönöket. Mindezt keservesen érezték azok a pesti kereskedők, akik 1830 májusában „Fudósítás”-t hoztak nyilvánosságra az „Első Magyar Kereskedelmi Bank felállításáról”. „Allitsanak fel oly intézetet, mely által a kereskedés és az által a hazai munkásság számára jelentékeny tökéletesítés szervertessék, mely egyedül a kereskedésre fordítva, hazánkban a pénz forgását sokszorozza, az igyezetet bátorítsa, az elvállalt tartozások pontos teljesítését könyvebbítse, végre a személyes hitelnek biztos alapot szerezzen s éppen ez által a szorgalomnak eddigelé oly veszedelmes uzsorát megszüntesse.”

Ebben a pár szóban gyökerezik a százéves Pesti Magyar Kereskedelmi Bank mai terebélyes fája. Ez a néhány mondat indította el a munkát, mely tizenegy évi vajudás után odavezetett, hogy 1841. október 14-én V. Ferdinánd király aláírta az első magyar bank privilégium-okirátát, s egyben jóváhagyta alapszabályait s ügyrendjét.

Miért kellett tizenegy évnek eltelnie, míg az alapítók az engedélyt elnyerték? A válasz egyszerű: Magyarországon akkoriban nem volt sem változó, sem kereskedelmi törvény és az igazságszolgáltatás menete roppant hosszadalmas volt. Az egyik oldalon ez, a másik oldalon a becsi kormány féltékenysége, akadémikusodása, s egyesek tulbuzgó aprólekoskodása, s egyesek késleltette a privilégium kiadását. Idehaza, Pesten, részvenyalírási iverken már 1000 részvényt (500 pengő-forintjával) jegyeztek, amikor az alapítók kérvényüket beadták (1830 május), de öt álló esztendeig nem történt semmi. Az első részvényjegyző József nádor főherceg, jóakaratu megértéssel parolta az ügyet, de az mégsem haladt előre. Ugyancsak a legelső részvényesek között volt gróf Sztáray Albert, aki 1835-ben azt indítványozta, hogy válasszanak maguk közül szűkebb bizottságot, csupa befolyásos férfiuból, akik személyes közbenjárással szorgalmazhatják a kérvény elintézését. Ennek a szűkebb bizottságnak tagja lett gróf Széchenyi István is, aki József nádor mellett a bankalapítás legbuzgóbb pártfogója volt. Gróf Sztáray Albert személyesen tárgyal, tanácskozott a becsi kormánykörökkel és szakreferensekkel, s elérte azt, hogy az osztrák nemzeti bank és az udvari kamara nem emelt vétőt a bankalapítás ellen, csupán az alapszabályok és az ügyrend megváltoztatását követelte. Legkeményebben bizonyos Weiss udvari tanácsos küzdött a pesti kereskedők bankjának engedélyezése ellen. Az ő akadémikusodásait kellett legyőzni, s ez a küzdelem újabb hat évig tartott.

Miután 1840-ben kereskedelmi- és váltójogi szabályokat alkotott törvényhozásunk, Bécs attól kezdett tartani, hogy a magyar diéta liberális ellenzéke politikumot csinál a bankalapítás kérdéséből és elutasítás esetében felveszi a sérelmek közé. Arra is gondoltak udvari körökben, hogy a magyarok politikálási szenvedélyét legokosabb gazdasági tőren végrehajtott újításokkal leveztelni.

Weiss tanácsos beadta a derkát, még egyszer-kétszer megváltoztatta az ügyrendet és az alapszabályokat, de azzal csak kitőlni tudta az engedély aláírását, megakadályoznia nem sikerült. A magyar ipar és kereskedelem

szabadon lélegzett fel, mikor megjött a hír Bécsből: a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank üzletműködésének megkezdését semmi sem akadályozza. 1842 augusztus elején a bank megnyitotta kapuit az akkori Kereskedői Csarnok első emeletén, Dunára néző szerény helyiségében. Oszlopos homlokzatával az épület ma is áll a Ferenc József-téren, a bank jelenlegi otthonának közvetlen közelében.

Az első magyar bank évszázados munkásságára talán a legjellemzőbb, hogy száz esztendő viharai és viszontagságai alatt soha, egyetlen pillanat-

ra sem feledkezett meg hivatásszerű munkájáról, s mindig felismerte a változó idők és változó körülmények adottságait: hűségesen alkalmazkodott a helyzethez. Legszebb bizonyítéka ennek, hogy a Felvidék, Erdély és a Délvidék részbeni visszatérése után pillanatnyi késedelem nélkül kapcsolódott ismét be a hazatért országrészek gazdasági életébe.

A százéves Pesti Magyar Kereskedelmi Bank boldog és meghatott elégedettséggel nézhet vissza multjára és emelt fővel indíthat el munkásságának második évszázada felé.

SPORT

Szerdán fél 6 órakor rajtol a NAC az NB-ben

Nagyvárad. Saját tud. Hétfőn délelőtt megjelent Nagyvárad utcáin a NAC első hirdetménye, amely a Nemzeti Bajnokság kezdetére figyelmezteti a város sportszerető közönségét.

Szerdán, Szent István napján délután fél 6 órakor kezdődik a küzdelem, amely már pontokra megy és eldönti a nagyváradai csapat sorsát az ország legjobbjai között.

A zöld-fehér csapat természetesen minden lehetőséget felhasznált arra, hogy a rendelkezésére álló időt a lehető legjobban használja fel és kellőképpen felkészüljön a most meginduló bajnoki idényre. A Ferencváros, majd a Szolnoki MÁV elleni mérkőzés megmutatta, hogy hol vannak hibák, hol szorul fokozott mértékben javításra a csapat, az első bajnoki mérkőzésen természetesen ezeket a tanulságokat levonta a vezetőség és nem lehetetlen, hogy változás lesz a csapat összeállításában.

A vasárnapi mérkőzés után hétfőn és kedden pihen a NAC. Solymosi Nagyváradon tartózkodik, így az összeállítás a következő lesz:

Solymosi—Molnár, Domján—Krasznai (Szurdí), Juhász, Deményi—Kovács II (Fuszek), Kovács I, (Kovács II), Sárvári, Bodola, Haláti.

A sorsolás kedvezett a nagyváradai együttesnek, az első két mérkőzést hazai pályán, hazai közönség előtt játssza. Minden tudásra szükség van, mégis, ha a NAC meg akarja állni helyét az ország legjobbjai között.

A NAC vezetősége és Nagyvárad sporttársadalmá bízik a zöld-fehérekben. A csapat pedig azt reméli, hogy a közönség nemcsak néma tanuja lesz a nagyváradai tizenegy küzdelmének, hanem az eddig nélkülözött biztatással — kedvező és kedvezőtlen körülmények között —

győzelemre segíti a nagyváradai színeket.

Ismételten felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy a hirdetményell ellentétben fél 6 órakor kezdődik a mérkőzés, a várható hőszegre való tekintettel. A mérkőzés előtt a Gyulai AC játszik bajnoki mérkőzést a NAC utánpótlás csapatával.

Nagyváradiaiak az ökölvívó bajnokságban

A MÖSz rendezésében hétfőn kezdtek meg az idei országos vidéki ökölvívó egyéni bajnokságot. Az indulók nagy számára való tekintettel a mérkőzéseket két ringben bonyolították le. A délelőtti selejtezőkben a nagyváradiai a következőképp szerepeltek: **Légsúly:** Dénes (N) győz Sarba Salgótarján ellen. **Váltósúly:** Magyarfi győzött Berman (N) ellen.

Kisnehézsúlyban Krausz győz Cál (N) ellen.

Törpessúly: Tót győz Mihelyfy (N) ellen.

Pehelysúly: Nehéz győz Szerző (N) ellen.

Az este hét órakor kezdődő selejtezőn számos előkelőség jelent meg. Légsúlyban a nagyváradai Dénes tovább jutott.

Háromtagu küldöttség koszorozza meg az Országzászlót a NAC nevében

Nagyvárad. Saját tud. A legfelsőbb sporthatóság elrendelte, hogy a Nemzeti Bajnokság megindulása alkalmával minden résztvevő egyesületnek kötelessége megkoszorúzni az Országzászlót, vagy a Hősi Emlékművet, ennek hiányában pedig az illető helységben lévő magyar személyiség szob-

rát. A NAC vezetősége bekapcsolódik Nagyvárad ünnepébe és az egyesület háromtagu küldöttsége: Jeney Rezső elnök, Jancsó Béla ü. v. elnök és Krüger Károly főtáskár a délelőtti ünnepség során helyezi el az egyesület koszorúját az Országzászló előtt.

Ünnepélyes formák között kezdődik az 1941-42 évi bajnokság

Budapestről jelenti a MTI. Az 1941/42. évi bajnokság augusztus 20-án kezdődik. E napon délelőtt fél 12 órakor az ország valamennyi egyesü-

lete, pontosan egy időben, küldöttséggel megkoszorozza a város és falu országzászlóját.

Vasas—Kolping-Egyetértés

kerületi bajnoki augusztus 20-án délelőtt 11 órakor az Erzsébet-ligeti pályán. Az összes játékosok 10 órára jelenjenek meg a pályán.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés szavanként 14 fillér, Alláskeresőknak 25 százalék engedmény

Lakás

HUNNIA

nagyszállóban
kényelmesen berendezett
hónapos szobák kiadók.

Keressék 3 vagy 4 szobás összkomfortos lakást október vagy november elsejére. Juricskay Béla, Nagyvárad, Postaigazgatóság. 216

Adás-vétel

MAGAS árakat fizetek bármilyen használt férfiruhákért. Tegyen egy próbát. Levelezőlap hívásra hazhoz jövek. Molnár, Bémet-tér 1.

Aranyat, ezüstöt napi áron veszek. Tiszay óras és ékszerész, Nagyvárad, Rákóczi-ut 6.

Eladó: két darab hetvenöt légkörös kompresszoros 1.430x430 levegőtartány és olajtápszivattyú. Balázs, Nagyvárad Török Ignác-u. 16. 217

Mindennemű arany ékszer és ezüst tárgyak vásárlása és eladása. Mészáros-u. 4. szám, udvarban. — Schwartz ékszerész.

Gyönyörű ebédlőperza (tisztá gyapjuból) és egy Argamen szőnyeg eladó. Rulikovszky-ut 10. fszint 1. Délelőtt 3-ig. 203

Modern ebédlőbutor, jókarban, sürgősen eladó. Alapi-u. 2., fszt 1. 199

Brilliansért, régi ékszerért magas árát fizetek. Tarján ékszerész, Rákóczi-ut 8. 201

Wasserstrom-telepen kis lakóház, istállóval sürgősen eladó. Fele vételár részletekben törleszthető. Dr Bock ügyvédnél, Kapucinus-u. 6. 213

Kávéházakban és vendéglőkben kérje a **MAGYAR LAPOK**-at.

Allást nyec

Perfekt könyvelő, pénztárt kezelő keresztény nő felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 219

Gyakorlott gépirónót azonnal alkalmaznak. Dr Bozsódi ügyvéd, Pável-utca 19. szám. 215

Delta téglagyár keres irolaj tisztviselőt, lehetőleg nyugdíjast. Madách-u. 3. szám. 210

Megbízható, főzni jól tudó leány mindenesnek ajánlkozik. Cime: Pataki Olga, Nagyvárad, Vitéz-u. 15. 218

Elveszett

Elveszett ridikül, megtaláló pénztartsa meg, a bevásárlási könyvet adja le a lap kiadóba. 214

LIADÓTULAJDONOS:

szent László-nyomda R. T.

Fő- és felelősszerkesztő: Dr. Paál Árpád Felelős kiadó: Dr Scheffler Ferenc, Szent László-nyomda Rt igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körtorgóépén, Nagyvárad. Szilágyi Dezső-utca 3. szám.